

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

BAJURA Tudor
TUREȚCHI Viorel

PROIECT INVESTIȚIONAL
de tip model pentru sectorul agrar - înființarea
fermei de producere a ciupercilor Champignon

Chișinău, 2022

[330.322.2+005.8]:635.8

B 18

*Examinat și aprobat de către Consiliul Științific al
Institutului Național de Cercetări Economice,
procesul verbal nr. 6 din 15 noiembrie 2022*

Recenzenți: Popa Viorica, dr., cercet. șt. coord., INCE.
Zubco Efim, dr., lector univ., UTM.

Elaborat în cadrul Programului de Stat „**Elaborarea instrumentelor economice noi de evaluare și stimulare a competitivității agriculturii Republicii Moldova pentru anii 2020 - 2023**” (cifrul - 20.80009.0807.16).

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII
DIN REPUBLICA MOLDOVA

Bajura, Tudor/Turețchi, Viorel

Proiect investițional de tip model pentru sectorul agrar –
înființarea fermei de producere a ciupercilor Champignon /
Bajura Tudor, Turețchi Viorel ; Ministerul Educației și
Cercetării, Institutul Național de Cercetări Economice. –
Chișinău : INCE, 2022. – 88 p. : fot., tab.

Bibliogr.: p. 71-72 (19 tit.). – 50 ex.

ISBN 978-9975-3579-8-2. – ISBN 978-9975-3579-9-9 (PDF)

DOI: <https://doi.org/10.36004/nier.2022.978-9975-3579-9-9>

© Institutul Național de Cercetări Economice, www.ince.md

Cuprins

Introducere	5
Glosarul de termeni	7
Abrevieri	9
Cap. I. Caracteristici generale ale proiectului	10
1.1. Considerații generale privind selectarea și argumentarea domeniului de investiții	10
1.2. Cadrul informațional privind elaborarea proiectului investițional	15
1.3. Caracteristici generale ale proiectului investițional și a produselor obținute.	16
1.4. Caracteristici tehnologice aplicate privind efectuarea investițiilor	18
Cap. II. Componente organizatorice și agrotehnice ale proiectului investițional.	25
2.1. Forma organizatorico-juridică a businessului proiectat	25
2.2. Aspecte tehnologice generale privind cultivarea ciupercilor din specia champignon în condițiile Republicii Moldova;	30
2.2.1 Profilul industriei producerii ciupercilor pe plan mondial și în Republica Moldova.	31
2.2.2 Premisele de dezvoltare a industriei producerii ciupercilor în Republica Moldova.	33
2.2.3 Modelul tehnologic de producere a ciupercilor Champignon desemnat în cadrul proiectului – model investițional.	35
2.3. Planul de marketing (piața de desfacere, prețuri de piață, concurenți principali)	42

Cap. III. Identificarea costurilor investiționale și prognozarea cheltuielilor de producție	47
3.1. Investiții inițiale ale proiectului privind creșterea ciupercilor în minele abandonate de calcar.	47
3.2. Costuri operaționale prognozate a firmei de producție ciupercilor de tip "Champignon".	49
3.3. Evaluarea totală a costurilor și stabilirea volumului prognozat de încasări pe parcursul primelor 16 ani de funcționare a proiectului	52
3.4. Determinarea indicatorilor principali de evaluare eficienței economice a proiectului investițional	56
3.4.1. Indicatorii de performanță a proiectului investițional în condițiile economiei cu "zero-inflație"	56
3.4.2. Evaluarea proiectului investițional în condițiile economiei inflaționiste	58
3.4.3. Indexul rentabilități proiectului investițional (engl. – Rentability Index – RI)	60
3.4.4. Normativul recuperării interne marginale a proiectului investițional (Intern Rate of Return – IRR)	61
4. Identificarea riscurilor, evaluarea pagubelor potențial existente și stabilirea metodelor de combatere a fenomenului de risc	64
Concluzii și recomandări	68
Bibliografie	71
Anexe	73
Anexa nr.1. Statutul Societății cu Răspundere Limitată	73
Anexa nr.2. Contractul de constituire a Societății cu Răspundere Limitată	85

Introducere.

Ramura agricolă a Republicii Moldova este domeniul cu cel mai mare consum financiar. Acest fapt este alimentat de complexitatea proceselor care influențează direct evoluția acestui sector. Atenuarea impactului negativ provocat de condițiile naturale nefaste, implementarea proceselor tehnologice eficiente, asigurarea acestora cu materie primă și utilaje moderne, implicarea în administrarea acestui proces a personalului cu o pregătire profesională relevantă este condiționată de cantitatea resurselor financiare plasate sau de disponibilitatea antreprenorului de a determina și a atrage investițiile financiare necesare.

Actualmente, antreprenorii agricoli autohtoni au la dispoziție oportunități variate de accesare a fondurilor financiare indispensabile procesului de producere agricol. Acestea pot fi disponibile sub formă de investiții, subvenții, subsidii, credite sau capital propriu. Însă intenția de utilizare a acestui capital poate fi relevantă doar în cazul când solicitanții respectivi pot să argumenteze și să demonstreze capacitatea lor de a gestiona eficient aceste resurse, iar afacerea planificată este plauzibilă din punct de vedere economic.

În contextul dat, antreprenorii dispun de două modalități de a convinge sau determina potențialii investitori să-și plaseze capitalul într-o anumită afacere. Acestea sunt planul de afacere și proiectul investițional. Planul de afacere este elaborat pe o perioadă scurtă și are o anvergură financiară limitată. Proiectul investițional este o evaluare economică amplă a tuturor indicatorilor economici care urmează a fi îndepliniți și conține criteriile de evaluare obiectivă a întregului proiect.

După cum s-a remarcat anterior, businessul în sectorul agricol este o activitate ce necesită investiții atât pentru demarare cât și pentru menținerea procesului pe o perioadă îndelungată. Din această cauză procesul investițional necesită o analiză

prealabilă amplă, obiectivă, fapt ce poate fi îndeplinit doar prin elaborarea proiectului investițional pe termen lung.

Pentru obținerea unui produs veridic și calitativ, este recomandabil ca acest document să fie elaborat de persoane care dețin cunoștințe economice și agronomice corespunzătoare.

În acest scop, echipa de colaboratori ai Institutului Național de Cercetări Economice din Chișinău, prin intermediul Programului de Stat „*Elaborarea instrumentelor economice noi de evaluare și stimulare a competitivității agriculturii Republicii Moldova pentru anii 2020-2023*” (cifru – 20.80009.0807, vă oferă un model de proiect investițional pentru o activitate agricolă și anume – **Înfundarea firmei de producere a ciupercilor din specia *Champignon***. Este un proiect de anvergură, preconizat pe o perioadă de 16 ani cu implicarea unui volum sporit de resurse materiale și financiare scontat să genereze rezultate economice plauzibile.

Glosarul de termeni

Activitatea agricolă – totalitatea proceselor tehnologice, desfășurate în vederea obținerii produselor agricole vegetale și/sau animale, în forma lor naturală ulterior folosite pentru alimentația oamenilor, hrana animalelor și/sau în calitate de materie primă pentru industrie.

Cost normat (planificat) – suma consumurilor normate (planificate), aferente creării activului gospodăriei sau procurării și definitivării primare a produselor agricole. El include consumurile directe de materiale, consumurile directe privind retribuirea muncii, contribuțiile pentru asigurările sociale și asigurarea medicală, uzura activelor pe termen lung, serviciile și alte consumuri directe, precum și consumurile indirecte de producție.

Costul unitar (costul global) – ansamblul consumurilor aferente volumului total de produse al unei gospodării. Costul global este rezultatul însumării costurilor fixe și a costurilor variabile.

Costul vânzărilor – ansamblul de cheltuieli aferente mărfurilor vândute de gospodărie.

Costuri fixe – totalitatea consumurilor independente de volumul de producție (uzura mijloacelor fixe, impozite, plăți de arendă etc.).

Costurile de producție – valoarea bănească a consumului factorilor de producție, utilizați de către gospodărie pentru producerea produselor.

Costurile variabile – consumuri ce se modifică în dependență de volumul de producție. Costurile variabile se pot modifica strict proporțional cu volumul de producție (de ex., cheltuielile de recoltare a roadei) sau neproporțional (de ex., cheltuielile de chimicale).

Exploatație agricolă (persoană juridică) – unitate tehnico-economică de sine stătătoare cu statut de persoană juridică (SRL, SA, Cooperativă agricolă etc.) cu gestiune unică, care

desfășoară activității agricole prin utilizarea suprafețelor agricole și/sau creșterea animalelor fie ca activitate principală (de bază), fie ca activitatea secundară.

Persoana juridică – în prezentul proiect instituțional: (i) societăți cu răspundere limitată; (ii) cooperative agricole); (iii) societăți pe acțiuni și altele.

Produse agricole – produse proprii, rezultate din modificarea (transformarea) calitativă și cantitativă a activelor biologice și destinate vânzării, prelucrării sau consumului intern;

Suprafața agricolă totală - suprafața agricolă, formată din teren arabil, loturile de pe lângă casă, culturi perene (livezi, plantațiile de viță de vie, arbuști fructiferi, pomușoare etc.), pășuni și fânețe.

Tehnologii aplicate – totalitatea efectiv existentă a tehnologiilor de producție, bazată pe fișele tehnologice progresive (moderne), elaborate de către instituțiile științifice de profil, orientate spre soiuri înalt productive de culturi agricole, tehnică agricolă contemporană, specialiștii de înalt nivel de calificare etc.

Teren în proprietate – terenul, care se află în proprietatea unei exploatații agricole.

Abrevieri

- AIPA – Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură
GT – Gospodărie Țărănească
INCE – Institutul Național de Cercetări Economice
PI – Proiect Investițional
PM – Planul de Marketing
IC – Costul inițial al investiției.
PV - Valoarea Presentă.
NPV - Valoarea Presentă Netă.
RI – Indexul Rentabilității.
ARR - Coeficientul Eficacității Investițiilor
P_{m.a.} - Fluxul „net” mediu anul de bani (Net Cash Flow)
IRR - Rata Internă de Recuperare

Cap. I. Abordări generale ale proiectului

1.1 Considerații generale privind selectarea și argumentarea proiectului.

Dinamica dezvoltării sectorului agrar al Republicii Moldova este strict dependentă de mărimea sau cantitatea resurselor financiare investite în domeniul dat. Acest fapt a impus autoritățile centrale să creeze și să mențină un mediu investițional favorabil pentru antreprenorii agricoli autohtoni. Cu toate acestea, au apărut impedimente vizibile la utilizarea acestor oportunități.

Astfel, o bună parte a întreprinderilor mici și mijlocii care activează în sectorul agrar și doresc să-și dezvolte afacerea se confruntă de la bun început cu capacitatea redusă de atragere a fondurilor externe. Acest fapt se datorează atât imposibilității efectuării unei expertize obiective în domeniul dat, cât și de incapacitatea de a elabora proiecte investiționale relevante.

Proiectul investițional este un document de bază care reflectată necesitatea efectuării investițiilor, sunt descrise principalele caracteristici ale proiectului și previziunea financiară a acestuia [8]. Totodată, reprezintă un complex de acțiuni interdependente orientate spre atingerea unor scopuri concrete și reprezintă argumentul de bază la obținerea anumitor investiții. Un proiect investițional fiabil și obiectiv este cel mai bun instrument în procesul de convingere a potențialilor investitori.

Comparativ cu alte sectoare ale economiei naționale, activitatea antreprenorială în sectorul agricol este supusă unui grad înalt de riscuri. Acest fapt alimentează reticența investitorilor de a-și plasa resursele financiare în domeniul dat. Prin urmare, este necesar ca argumentele în favoarea dezvoltării activității antreprenoriale respective să conțină un nivel foarte ridicat de atractivitate. Raționamentele date sunt manifestate

prin; profilul de activitate (producere, prelucrare, vânzare), forma de activitate juridică, nivelul de asigurare a bazei tehnice și materiale etc.

În contextul dat, una din activitățile antreprenoriale de perspectivă în sectorul agricol este producerea ciupercilor comestibile din specia Champignon (*Agaricus bisporus*) sau mai simplu – șampinion. Este o cultură cu o înaltă valoare alimentară și economică, iar din punct de vedere tehnologic poate fi cultivată în condiții protejate, fapt ce diminuează foarte mult dependența de condițiile climaterice nefavorabile.

Această specie poate fi produsă atât în spații restrânse, în gospodăriile auxiliare, cât și la scară industrială, folosindu-se carierele subterane de calcar abandonate, depozitele întreprinderilor, subsolurile cu suprafețe extinse. În favoarea dezvoltării afacerii respective sunt următoarele considerente:

a. Valoarea nutritivă a ciupercilor:

Datorită calităților gustative excepționale și a valorilor nutritive impresionante, ciupercile se bucură de o mare popularitate în rândul populației autohtone. Conțin o gamă largă de elemente nutritive benefice organismului uman, fapt ce oferă un loc de frunte în lista produselor vegetale. În componența acestui produs se găsește un spectru larg de minerale care în alte produse vegetale sunt în cantități scăzute sau lipsesc. Astfel, ciupercile conțin seleniu, cupru, potasiu, fosfor, cantități mici de fier, magneziu, zinc și mangan, au un nivel scăzut de calorii și foarte scăzut de colesterol și sunt bogate în vitaminele B, B6, C și D.

Ciupercile previn anemia, întăresc oasele și ajută la prevenirea unor afecțiuni precum osteoporoza și artrita [9]. Datorită acestor aptitudini, cultura dată este cultivată în foarte multe țări și este întrebuințată în scop alimentar, pentru căpătarea preparatelor antiseptice, anticolesterolice și proflactice, a unor băuturi igienice și preparate cosmetice [1].

Comparativ cu alte alimente vegetale ciupercile au următoarea structură (Vezi tab. 1):

Tabelul 1

Caracteristica comparativă a produselor alimentare după
conținutul substanțelor nutritive *

Substanțe nutritive	Conținutul, %				
	În carne	În ciuperci	În legume	În fructe	În produse animale
Proteine	14,0 – 23,0	2,5 – 5,5	1,2 – 2,3	0,4 – 0,6	3,5 – 12,0
Grăsimi	5,5 – 37,0	0,2 – 0,8	0,1 – 0,3	-	3,5 – 84,0
Hidrați de carbon	0,2 – 0,5	3,0 – 6,0	1,5 – 4,5	10,0–13,0	0,5 – 4,8
Substanțe minerale	1,0 – 2,0	0,5 – 1,5	0,4 – 2,1	0,2 – 0,6	0,6 – 1,1
Celuloză indigestibilă	-	1,0 – 3,5	1,0 – 1,3	1,5 – 4,2	-
Apă	70,0 – 75,0	88,0–91,0	74,0–95,0	82,0-88,0	13,0-87,0
Calorii	1000 -3500	200 - 400	80 - 900	500-600	500-1500

* după V. Andrieș, 2002

Ciupercile din specia Champignon (*Agaricus bisporus*), sunt cele mai cunoscute ciuperci comestibile care aduc prin consumul lor semnificative beneficii sănătății. Specialiștii susțin că șansele de a dezvolta tumori mamare sunt cu atât mai mici, cu cât consumul de ciuperci este asociat cu cel de ceai verde. Nutriționiștii, recomandă ciupercile în dieta și alimentația femeilor, dar și a bărbaților pentru a preveni cancerul de prostată[10].

b. Valoarea economică a ciupercilor

Valoarea alimentară excepțională, aria largă de utilizare în domeniul medicinei impune o cerere constantă față de produsul respectiv. Având un preț de comercializare accesibil majorității consumatorilor, a modului variat de utilizare, ciupercile generează venituri constante producătorilor din întreaga lume. Datorită proprietăților morfologice specifice de reproducere, ciupercile oferă un randament foarte mare de producție obținută pe o unitate de suprafață. Ciupercile au una dintre cele mai scurte

perioade de vegetație, de 75-85 zile. Nicio altă cultură nu poate oferi avantajul de a realiza 6-8 recolte pe an de pe aceeași suprafață. Dacă plantele verzi, autotrofe au anumite cerințe față de lumina solară pentru a realiza fotosinteza, pe când ciupercile chamignon sunt indiferente la lumină.

Sursa imagine: www.exquis.ro

La cultivarea ciupercilor nu este necesar teren agricol, producerea acestora fiind realizată în spații închise cum ar fi: încăperi neutilizate, depozite, subsoluri, beciuri. Când nu există asemenea spații se pot construi ciupercării moderne, din zidărie sau din solarii cu izolare termică. Cu atât mai mult, producătorii de ciuperci din țara noastră au la dispoziție o oportunitate excepțională de a utiliza în calitate de spații de producere minele orizontale de calcar (minele de adâncime) de unde anterior s-a extras cotileții (blocuri de piatră moale, calcaroasă). Conform estimărilor specialiștilor Republica Moldova dispune de aproximativ 2000 ha de spații subterane ce pot fi organizate pentru producerea ciupercilor.

Datorită mediului micro climateric specific din interiorul acestor galerii subterane (regimul termic și hidraulic), sunt

create condiții optime de dezvoltare a ciupercilor, fapt ce facilitează considerabil procesul de producere a culturii date. Astfel, în condițiile respective, sunt reduse semnificativ costurile de producere datorită reducerii considerabile a consumurilor energetice, care, în cazul altor tipuri de încăperi, reprezintă o variabilă destul de importantă.

Suprafețele extinse ale acestor mine permit utilizarea unei arii utile nelimitate și reprezintă un factor avantajos din punct de vedere economic pentru întreprinderile specializate în producerea ciupercilor. În astfel de încăperi, prin implementarea metodei intensive de producere și cu aplicarea suportului tehnic necesar, se poate obține cantități industriale de producție.

Producerea ciupercilor poate fi realizată și pe suprafețe mici, în încăperile din sectorul auxiliar. Cu respectarea anumitor rigori de producere, prin metoda clasică, afacerea dată poate asigura un venit stabil pentru întreaga familie. În prezent există multiple crescătorii de ciuperci la suprafață, amplasate în clădirile fostelor ferme, depozite etc, care au fost abandonate după destrămarea Uniunii Sovietice.

În Republica Moldova se produce anual în jur de două mii tone de ciuperci, majoritatea producției fiind destinată comercializării în stare proaspătă. Pentru industria prelucrătoare producția autohtonă nu corespunde cerințelor tehnologice iar producătorii autohtoni nu pot garanta cantitățile solicitate. Astfel, întreprinderile de procesare sunt nevoite să importe cantități mari de ciuperci din China, Ucraina și România. Ca exemplu, în a. 2020 în țara noastră s-a importat 567 tone de ciuperci în valoare de 747 mii USD. Acest deficit este posibil de diminuat doar în cazul organizării unei produceri de tip industrial cu respectarea tehnologiilor intensive moderne de producere.

În contextul dat, proiectul-model investițional „**Înfunțarea firmei de producere a ciupercilor din specia Champignon**”

are ca scop reflectarea beneficiilor economice obținute în urma producerii culturii ciupercilor, și, totodată, aduce la cunoștința antreprenorilor metodele de accesare a investițiilor, nivelul costurilor de producere, randamentul și profitabilitatea acestei afaceri, dar și riscurile care pot interveni.

1.2. Cadrul informațional privind elaborarea proiectului investițional

Scopul elaborării acestui proiect este de a familiariza și a aduce la cunoștința producătorilor agricoli autohtoni atât perspectivele economice a producerii și realizării ciupercilor champignon, cât și riscurile cu care se pot confrunta antreprenorii pe tot parcursul exploatării plantației de cultura dată. Totodată, acest proiect este un reper relevant la elaborarea planului de afacere în domeniul dat

În proiectul model respectiv sunt incluse actele legislative cu un impact direct asupra sectorului agricol și a activității antreprenoriale pe teritoriul Republicii Moldova. Proiectul dat are la bază activitatea agricolă cu implicarea tehnologiilor moderne de producerea ciupercilor, o atenție deosebită s-a atras literaturii de specialitate cum ar fi: monografiile, manuale, ghiduri, publicații seriale (anele, buletine, reviste, ziare).

Un aport deosebit la identificarea costurilor investiționale și prognozarea cheltuielilor de producție au avut ghidurile și metodologiile elaborate în cadrul INCE. Astfel, la elaborarea fișei tehnologice pentru înființarea și exploatarea livezii de alun s-a utilizat metodologiile de calcul și tarife prezentate în ghidul practic „Tarifele de costuri și normativele veniturilor nete în agricultură”, ediție ce apare în fiecare an. De asemenea, o importanță deosebită la evaluarea proiectelor investiționale reprezintă ghidul metodologic „Metodologia elaborării și evaluării proiectelor investiționale pentru sectorul agroalimentar (Ediția a. 2017) și ghidul practic „Investiții în afaceri agricole”

(ediția a.2020).

Un proiect investițional nu poate fi elaborat fără a avea acces la date statistice, respectiv, pentru relatarea perspectivelor de dezvoltare a culturii ciuperelor în Republica Moldova au fost colectate și analizate datele statistice oferite de Biroul Național de Statistică.

1.3. Caracteristici generale ale proiectului investițional și a produselor obținute.

Determinarea, obținerea și administrarea eficientă a investițiilor reprezintă unul din obiectivul de bază a întreprinderilor cu profil agricol. Prin urmare, întreaga activitate investițională este remarcată ca fiind un proces investițional cu o anumită perioadă de acțiune.

Noțiunea de investiții trebuie prezentată în două sensuri, și anume: în sens restrâns, prin investiție se înțelege un plasament de valoare însemnată, care se concretizează în active materiale pe termen lung; în sens larg, prin investiții înțelegându – se plasamente bănești atât în active pe termen lung (de natură materială, nematerială, financiară), cât și în imobilizări pe termen scurt, pentru constituirea activelor curente și în cazul acordării de credit comercial [2].

Activitățile și operațiunile întreprinse în vederea înfăptuirii lucrărilor necesare realizării și punerii în funcțiune-exploatare a unor obiective economice, sociale etc. angrenând resurse materiale, umane, de muncă, precum și timp, prin intervenția diferitor factori constituie **procesul investițional** [11].

Procesul investițional este o acțiune complexă, bazată pe relațiile de piață între toți participanții implicați, iar forma organizatorică a acestui proces este **proiectul investițional**.

Proiectul investițional reprezintă un document de bază care are ca scop să elucideze următoarele elemente: cheltuielile inițiale ale proiectului investițional; durata de viață a investiției; fluxurile nete de trezorerie; valoarea rămasă; rata de actualizare. Se descrie necesitatea efectuării investițiilor, sunt reflectate principalele caracteristici ale proiectului și previziunea financiară a acestuia. Conține un plan complex de acțiuni ce include fundamentarea raționalității investițiilor îndreptate spre lărgirea, modernizarea sau formarea unui nou mod de producție a mărfurilor sau serviciilor cu scopul obținerii unui profit sperat (așteptat) sau a unui efect social. Acest document reflectă integral procesul de finanțare, modul de aplicare a investițiilor, formele și instrumentele utilizate (subvenționare, nerambursabile, împrumuturi, credite, granturi etc), precum și regulile bine determinate prin care se va desfășura această acțiune.

Demararea procesului investițional este determinat de aprobarea deciziei de alocare a resurselor, prin urmare proiectul investițional reprezintă un instrument relevant în ajutarea atât a investitorului cât și a finanțatorului pentru luarea deciziilor oportune.

Scopul final al dezvoltării unei afaceri este obținerea profitului. Respectiv, proiectul investițional demarează cu descrierea și oportunitățile și beneficiilor socio – economică a acestuia. Următorul pas reprezintă o analiză amplă a funcțiilor (aspecte ce ține de management, marketing, tehnologii implementate, logistică etc.), este reflectată analiza financiară (circulația capitalului, previziunea fluxului de capital în urma procesului de producție, rentabilitatea investiției și a afacerii), este efectuată analiza economică unde sunt demonstrate costurile și beneficiile sociale, sunt reflectate riscurile și sensibilitățile de ordin financiar, tehnologic, social.

La etapa alegerii unui proiect se face apel la anumite analize detaliate, dar și la anumite studii tehnico-economice, a

unui studiu preventiv de fezabilitate pentru formularea liniilor generale ale proiectului investițional respectiv.

Prin urmare, înainte de a elabora proiectul investițional de tip model pentru sectorul agrar - înființarea fermei de producere a ciupercilor s-a efectuat un studiu de fezabilitate a perspectivei economice de producere și realizare a ciupercilor în Republica Moldova. Astfel, au fost cercetate următoarele aspecte:

1. Piața și potențialul întreprinderii de a produce cultura de ciuperci, efectuarea cercetării cererii și piețele potențiale de realizare, programul de producție și perspectivele exploatații noilor piețe;
2. Cheltuielile materiale;
3. Aspectele tehnice ale proiectului: tehnologiile și utilajele, obiectele de construcții sociale;
4. Cheltuielile de producție, administrative și comerciale;
5. Forța de muncă;
6. Realizarea proiectului;
7. Analiza financiară: cheltuielile de investiții, costuri de producție și profitabilitatea comercială etc.

Este necesar ca proiectul investițional să conțină tot ansamblul de informații în termeni de intrări și ieșiri deoarece investitorul trebuie să decidă dacă va aplica modele sofisticate de evaluare sau va utiliza modelele destul de simple pentru a le înțelege. Fiecare proiect trebuie să aibă o totalitate standard, o totalitate complexă de informații, ce permite efectuarea independentă a evaluării ideilor propuse spre finanțare, printr-o metodă unică, utilă practic, pentru orice proiect.

1.4 Caracteristici tehnologice aplicate privind efectuarea investițiilor

Activitate economică, fondată cu scopul de a genera venit, trece prin mai multe faze, și este reprezentată de următoarele elemente:

Conceptul de idee - viitorul antreprenor analizează un spectru larg de activități economice sau domenii de activitate în care ar putea să se manifeste cel mai eficient, studiază piața de desfacere, nivelul de concurență pe segmentul dat, analizează capacitatea sa tehnico-materială de a iniția și dezvolta afacerea dată. Această fază, de regulă, nu necesită investiții financiare semnificative, iar succesul acesteia depinde de capacitățile analitice a potențialului întreprinzător.

Acest principiu este valabil și pentru viitorul producător de alune. Inițial se va studia piața și formele de realizare a alunelor, nivelul de saturație a pieței cu produsul respectiv, se determină actualii și potențialii concurenții care pot apărea pe piața dată, se va încerca de a identifica și alte piețe de realizare. În continuare se va stabili capacitățile tehnico-materiale a decidentului, va determina mărimea suprafeței plantației ce urmează a fi înființată și exploatată.

Planificarea și inițierea afacerii - este una din cele mai importante faze în sfera antreprenorială și comportă două laturi: faza organizatorico-juridică și latura tehnico-financiară. Partea organizatorico-juridică este reflectată în subcapitolul anterior.

Sursa imagine: tvrmoldova.md

Planificarea tehnico-materială are ca scop determinarea și utilizarea eficientă a resurselor de ordin tehnic, tehnologic și a forței de muncă disponibile. În dependență de nivelul și capacitățile de asigurare cu acești factori se determină constituentul de bază a afacerii – componenta financiară sau investițională. Prosperitatea unei activități antreprenoriale de succes este direct proporțională cu capacitatea antreprenorului de a atrage și administra eficient resursele financiare disponibile. Astfel, managementului financiar persistă în toate etapele de dezvoltare a întreprinderii – începând cu fondarea acesteia și sfârșind cu lichidarea ei.

1. **Etapa de formare** – perioada de inițiere a afacerii unde în calitate de surse investiționale reprezintă diferite granturi, economii personale, credit personal, subsidii, capital fix. Perioada respectivă se manifestă prin consumuri foarte mari formate din: cheltuieli pentru proiectarea plantației; costul materialului săditor, volumul mare de lucrări tehnologice aplicate la înființarea plantației; cheltuieli efectuate pentru proiectarea, procurarea și instalarea sistemului de irigație.

2. **Etapa de creștere** – perioada de creștere a gospodăriei, caracterizată prin procurarea echipamentului necesar, planificare, analize, elaborarea și promovarea planului de marketing. În această perioadă se utilizează astfel de surse investiționale ca: Cash flow liber, credite comerciale, dobânzi acumulate, credite bancare, leasing, capital de risc și diferită asistență financiară.

3. **Etapa de maturitate** – întreprinderea se extinde, iese pe piețe noi de desfacere, diversifică produsele și inovează. Se apelează la astfel de surse investiționale ca: capitalul de risc, piețe de capital, dividende. Este perioada când gospodăria obține recolte maxime cu cheltuieli optime, poate fi o etapă oportună de a extinde suprafața plantației, implementarea tehnologiilor noi mai eficiente, procurarea liniilor de prelucrare a producției pentru a diversifica forma și conținutul produselor de afine ceea ce ar duce la creșterea valorii adăugate a acestora. Este o perioadă

benefică pentru mărirea și eficientizarea lanțului valoric al produsului.

4. **Etapa de declin** – întreprinderea își restrânge activitatea lichidarea sau reorganizează activitatea. Coincide cu perioada când volumul recoltei de afine începe să scadă, respectiv și veniturile se diminuează. La această etapă se apelează la cash flow liber, alte surse de investiții [12].

Procesul de investiții încadrează toate etapele enumerate. În acest scop este necesar un sistem adecvat de finanțare a producției și a investițiilor. Prin urmare, finanțarea fermelor agricole se face din:

- a. Surse proprii (profitul net și fondul de amortizare a fermelor sau societăților persoane juridice, marja brută a fermelor familiale care produc pentru piață);
- b. Bugetul de stat (subvenții);
- c. Asistența financiară externă nerambursabilă;
- d. Intrări de credite externe;
- e. Credite bancare;
- f. Alte surse interne (cooperative de credit, cămătării, prieteni și rude, vânzări cu livrare la termen, certificate de depozit, leasing etc).

La rândul său, sursele de investiții se clasifică în trei categorii, cum ar fi:

a. **Sursele primare** – profitul întreprinderii, capitalul de rezervă și contribuția de capital a fondatorului. Aceste surse sunt ușor de atras, au o capacitate înaltă de a genera profit și asigură o stabilitate financiară durabilă.

b. **Sursele secundare** – sunt compuse din credite bancare, non-bancare, leasing, credite comerciale, capitalul de risc ș.a. Au un cost mic, influențează direct creșterea rentabilității și a potențialului financiar.

c. **Sursele alternative** – subsidii, fonduri și programe de asistență. De regulă aceste surse sunt administrate de stat, au un

cost foarte mic și au menirea de a ajuta antreprenorul să-și dezvolte afacere

Proveniența resurselor investiționale, necesare implementării proiectului investițional, sunt atât de origine internă, cât și externă.

Finanțarea din sursele interne este efectuată din resursele proprii, derivate din profitul obținut anterior sau rezerve financiare destinate proceselor investiționale. Acest tip de finanțare este caracteristic proiectelor ce necesită investiții cu o valoare mică. Modul respectiv de finanțare este caracteristic întreprinderilor mici, cum ar fi: întreprinderile individuale; gospodăriile țărănești; societăților cu răspundere limitată specializate în producerea și prelucrarea produselor agricole.

Utilizarea investițiilor proprii au o serie de avantaje, și anume: nivelul ridicat de independență și control al întreprinderii; reprezintă un mijloc sigur de asigurare cu resurse financiare, investițiile utilizate nu necesită a fi rambursate, fiind scutite de dobânzi sau garanții.

Totodată, finanțarea internă comportă și unele dezavantaje manifestate prin: volumul limitat al resurselor financiare; posibilități limitate de extindere a procesului investițional; limitarea capacităților de dezvoltare a afacerii etc.

Dezvoltarea proiectelor investiționale mari necesită resurse financiare masive, ceea ce nu poate fi asigurat din resursele interne. Astfel, în acest caz principala resursă investițională este finanțarea externă și este asigurată de băncile comerciale, instituții de finanțare, organizații comerciale, diferite fonduri de investiții private sau de stat.

Finanțarea externă are o serie de avantaje, cum ar fi: asigurarea integrală a volumului de investiții solicitat; obținerea finanțării în momentul oportun pentru antreprenor, volumul investițiilor solicitate poate fi modificat în cazul când apar condiții prielnice de extindere a domeniului de investiții. Din dezavantaje sunt remarcate dependența majoră a antreprenorului

față de creditori, proceduri birocratice complexe de obținere a finanțării solicitate, prețul ridicat al resurselor financiare solicitate.

Actualmente, statul a creat și menține o serie de structuri investiționale menite să acorde diferite granturi, acțiuni de micro finanțare, programe sau să acorde subsidii și subvenții întreprinderilor ce activează în sfera agricolă. Un rol important în sfera dată îl are Agenția de Intervenții și Plăți în Agricultură (AIPA).

Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA) este o instituție publică care activează în temeiul Hotărârii de Guvern nr. 20/2019, ce are menirea de a gestiona resursele Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural, precum și resursele partenerilor de dezvoltare alocate spre administrare și de a realiza măsurile de intervenție pentru sectorul agricol.

Agenția are următoarele domenii de activitate: asigurarea derulării corecte și legale a operațiilor de gestionare a fondurilor alocate pentru susținerea producătorilor agricoli; controlul utilizării fondurilor alocate beneficiarilor; participarea la elaborarea direcțiilor supuse subvenționării; monitorizarea continuă a respectării criteriilor de eligibilitate și a condițiilor contractuale de acordare a ajutorului financiar nerambursabil de către beneficiarii de subvenții; informarea, comunicarea, prezentarea inovațiilor care au loc în procesul de activitate. Ca oportunitate pentru atragerea investițiilor de către gospodăriile țărănești sunt multitudinea de programe investiționale, acordate de stat și de partenerii internaționali de dezvoltare.

Actualmente sunt disponibile următoarele oferte de finanțare:

- Programul de încurajare a consumului de fructe, legume și lapte în școli și măsurile de promovare a produselor agricole din UE;

- Plăți directe din Fondul european de garantare agricolă;
- Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală;
- Programul de Atragere a Remitențelor în Economie (PARE 1+1);
- Programul Start Pentru Tineri;
- Programul de Creștere și Internaționalizare ;
- Programul de Ecologizare a ÎMM;
- Fondul de garantare a ÎMM;
- Instrument de Digitalizare a ÎMM;

Actualmente, ca surse de finanțare sunt utilizate pe larg băncile comerciale. Aceste structuri, precum și companiile de microcreditare oferă o gamă bogată de linii de creditare a întreprinderilor ce activează în sectorului agricol autohton.

În prezent întreprinderile agricole mici și mijlocii dispun de o amplitudine largă de oferte investiționale, dar obținerea acestor facilități poate fi posibilă doar după prezentarea creditorilor un plan investițional relevant, economic argumentat și bine structurat.

Cap. II. Componente organizatorice și agrotehnice ale proiectului investițional.

2.1 Forma organizatorico-juridică a businessului proiectat

Scopul înființării și exploatării crescătoriei de ciuperci este obținerea unui anumit produs, realizarea sau comercializarea acestuia și, în final, obținerea profitului financiar preconizat. Acest gen de manifestare se include în categoria activităților de antreprenariat și este reglementat în strictă conformitate cu Legislația Republicii Moldova. Respectiv, viitorul producător este catalogat ca antreprenor și este obligat să adopte una din formele organizatorico-juridică existente la momentul de față.

Activitatea de antreprenariat este reglementată prin Legea Nr. 845 din 03-01-1992 cu privire la antreprenariat și întreprinderi și stabilește agenții economici care au dreptul, în numele lor (firmelor lor), să desfășoare activitate de antreprenariat în Republica Moldova și determină principiile juridice, organizatorice și economice ale acestei activități [4].

Conform legii respective noțiunea de antreprenariat reprezintă activitatea de fabricare a producției, executare a lucrărilor și prestare a serviciilor, desfășurată de cetățeni și de asociațiile acestora în mod independent, din proprie inițiativă, în numele lor, pe riscul propriu și sub răspunderea lor patrimonială cu scopul de a-și asigura o sursă permanentă de venituri. Ca antreprenor poate fi: orice cetățean al Republicii Moldova care nu este limitat în drepturi, în modul stabilit de prezenta Lege și de alte acte legislative; orice cetățean străin sau apatrid, în conformitate cu legislația în vigoare; un grup de cetățeni sau de apatrizi (un grup de parteneri) din care se constituie antreprenorul colectiv; orice persoană juridică sau fizică în conformitate cu scopurile sale principale și cu legislația.

Articolul 3 al Legii menționate mai sus stipulează faptul că

unica formă organizatorico-juridică a activității de antreprenariat este întreprinderea și constituie un agent economic cu firmă (titlatură) proprie înființată de antreprenor în modul stabilit de legislație. Întreprinderea are dreptul de persoană juridică sau de persoană fizică, în conformitate cu prezenta Lege. Întreprinderea-persoană juridică și întreprinderea-persoană fizică au aceleași drepturi și obligații, cu excepția răspunderii patrimoniale pentru obligațiile lor.

Pentru activitatea de antreprenariat în sectorul agricol autohton cel mai des sunt întâlnite următoarele forme organizatorico-juridice: întreprindere individuală, gospodăria țărănească (de fermieri), societate cu răspundere limitată (SRL), cooperativa agricolă de producție (CAP).

Întreprinderea individuală este o formă organizatorică des întâlnită în activitatea de antreprenariat autohton. Este o întreprindere care aparține cetățeanului, cu drept de proprietate privată sau membrilor familiei acestuia, cu drept de proprietate comună. În agricultură există un singur tip de întreprindere individuală – gospodăria țărănească (de fermieri). Datorită procedurilor simplificate atât de înregistrare, cât și de administrare, gospodăriile țărănești a devenit o formă de antreprenariat accesibilă pentru majoritatea cetățenilor împroprietăriți cu teren agricol ca urmare a realizării Programului Național „Pământ”.

Conform Legii Nr. 841 din 03-01-1992 cu privire la gospodăria țărănească (de fermieri) Gospodăria țărănească (de fermier) este în sistemul economic al republicii un subiect independent cu statut de persoană fizică, care, ca rezultat al folosirii terenurilor și a altor bunuri, aflate în proprietate privată sau luate în arendă, produce, prelucrează și vinde producție agricolă[6]. După înregistrarea gospodăriei țărănești ca producător independent, deschide cont de decontare și alte conturi la bancă, își face sigiliu, stabilește relații de afaceri cu alte întreprinderi, instituții, organizații și cetățeni.

Membrii gospodăriei țărănești sunt obligați: să folosească eficient terenul conform destinației lui speciale, să-i sporească fertilitatea, să înfăptuiască în complex de măsuri pentru protecția solului, să nu admită, ca urmare a activității sale economice, înrăutățirea stării ecologice.

La baza activității gospodăriei țărănești stă munca individuală a membrilor ei. Din necesități de producție pentru executarea lucrărilor în gospodărie pot fi angajați pe baza de contract și alți cetățeni atât pe terenul propriu, cât și pe terenurile altor proprietari.

Organele de stat exercită controlul asupra activității gospodăriei țărănești în domeniul folosirii terenului, utilizării creditelor de stat, achitării impozitelor, protecției muncii, profilaxiei bolilor din sectorul zootehnic, a bolilor și dăunătorilor plantelor, respectării legislației privind ocrotirea naturii.

Gospodăriile țărănești se pot uni (intra), pe principii benevole, pe bază de contract în cooperative și în alte organizații pentru producerea, prelucrarea și realizarea producției agricole, aprovizionarea tehnico-materială, pentru lucrările de construcție, deservire tehnică, veterinară, agrochimică, asigurarea cu apă, asistența consultativă și creditar-financiară.

Ca formă organizatorico-juridică gospodăria țărănească prezintă următoarele avantaje: se poate constitui și dintr-o singură persoană fizică; pot desfășura activitate individuală de întreprinzător în agricultură în Republica Moldova; înregistrarea gospodăriei de fermieri este efectuată la primăria localității în care se află lotul de pământ; organizează și țin contabilitate în baza sistemului contabil în partidă simplă; fără prezentarea situațiilor financiare, până la înregistrarea acestora ca contabili ai T.V.A. Acest fapt nu scutește gospodăria țărănească de prezentarea dărilor de seamă fiscale.

Activitatea antreprenorială, reprezentată de Gospodăria Țărănească, comportă și o serie de dezavantaje, cum ar fi: are

statut juridic de persoană fizică, este limitată ca suprafață deoarece membrii gospodării trebuie ei însuși să asigure 50 la sută din lucrările agricole de sezon; membrii gospodăriei țărănești poartă răspundere solidară nelimitată pentru obligațiile acesteia cu întreg patrimoniul lor, cu excepția bunurilor care, potrivit Codului de procedură civilă, nu fac obiectul urmăririi; o persoană fizică poate fi fondatorul (membrul) numai al unei gospodării țărănești; este destinată desfășurării activității de antreprenariat doar în ramura agricolă a economiei [13].

Societatea cu răspundere limitată este o formă intermediară de societate comercială între societățile de persoane și societățile de capitaluri. Este formă intermediară, deoarece, în unele privințe, se aseamănă cu societățile de persoane, iar sub alte aspecte – cu cele de capitaluri, prezentând însă și particularități proprii care îi justifică autonomia (Anexa 2). Societatea cu răspundere limitată (SRL) poate fi constituită de unul sau de mai mulți fondatori persoane fizice și/sau juridice cărora legea nu le interzice acest lucru (Anexa 3). Numărul de asociați nu poate fi mai mare de 50. Mărimea capitalului social al societății se stabilește de către fondatori în statut, prin urmare mărimea capitalului social poate fi stabilit și în mărime de un leu.

Gestionarea societății este realizată de administratorul acesteia, desemnat de adunarea generală a asociaților sau de consiliul societății. În calitate de administrator poate fi numit unul dintre asociați sau un terț. Pentru efectuarea controlului asupra modului de gestionare a societății și acțiunilor administratorului, adunarea generală a asociaților poate desemna unul sau mai mulți cenzori dintre asociați sau dintre terți. Dacă numărul asociaților depășește 15 persoane, numirea cenzorului este obligatorie. Numărul de cenzori se stabilește prin actul de constituire al societății. Cenzorul este desemnat pentru o perioadă de 3 ani și poate fi oricând revocat. Societatea este în drept să înființeze filiale și reprezentanțe în

Republica Moldova în conformitate cu legislația în vigoare, iar în străinătate – în conformitate cu legislația statului străin, dacă tratatul internațional la care Republica Moldova este parte nu prevede altfel.

Principalele avantaje oferite de societatea cu răspundere limitată sunt: procedura relativ simplă de înființare – formalitățile pentru constituire sunt puține, iar cheltuielile de înregistrare – relativ reduse; conducerea – relativ simplă; baza legală bine definită a fost adoptată Legea Nr. 135 din 14.06.2007 privind societățile cu răspundere limitată, care reglementează modul de constituire, funcționare, reorganizare și lichidare a SRL; riscurile financiare pe care și le asumă asociații (fondatorii) sunt mai mici [7]. Acest fapt este generat de răspunderea limitată a asociaților, asociații nu răspund pentru obligațiile societății, suportând riscul pierderilor ce rezultă din activitatea societății în limitele cotei lor în capitalul social; societatea răspunde pentru obligațiile asumate doar cu toate bunurile sale; inexistența obligației de a face publice situațiile financiare. Însă principalul avantaj al SRL este posibilitatea de a înregistra și promova un spectru larg de activități economice.

Dezavantajele societății cu răspundere limitată constau în: dificultățile legate de onorarea obligațiilor asociaților de a depune aporturile în capitalul social în situația în care numărul asociaților este considerabil; în cazul în care aporturile urmează a fi depuse în natură, acestea urmează a fi evaluate în bani de către un evaluator independent și se aprobă de adunarea generală a asociațiilor ceea ce poate fi anevoios și necesită mult timp și costuri suplimentare; posibilitatea apariției unor neînțelegeri între asociați, ce pot duce la lichidarea societății; societățile cu răspundere limitată organizează și țin contabilitatea în baza sistemului contabil în partidă dublă (sistem contabil care prevede reflectarea faptelor economice în baza dublei înregistrări, cu aplicarea planului de conturi contabile, registrelor contabile și situațiilor financiare), cu prezentarea situațiilor financiare

simplificate sau complete [14].

2.2. Aspecte tehnologice generale privind cultivarea ciupercilor din specia *Champignon* în condițiile Republicii Moldova;

2.2.1 Profilul industriei producerii ciupercilor pe plan mondial și în Republica Moldova.

Ciupercile au fost cunoscute și folosite în alimentație încă din antichitate. Theophrast și Dioscoride fac primele referiri privind proprietățile ciupercilor încă din secolul III înainte de nașterea lui Iisus Hristos. Inițial, ciupercile erau consumate crude, dar, odată cu dobândirea abilităților de a obține focul, omul a început să prelucreze termic alimentul dat.

Fiind un produs alimentar accesibil și cu calități nutritive valoroase, odată cu trecerea timpului, omul a încercat treptat să transforme dezvoltarea ciupercilor dintr-o cultură spontană într-o cultură obținută pe cale dirijată.

Pe parcursul secolelor au fost întreprinse nenumărate încercări, însă rezultate plauzibile au fost obținute abia în sec. XVII de către grădinarii din Franța. Cultivarea se efectua în împrejurimile Parisului, în cariere vechi, de unde pe timpuri se dobândea piatra pentru construcție. Erau folosite galerii în care anul întreg se menținea temperatura constantă (12 – 14 C) și aerisirea bună. [1].

Tot în această perioadă a apărut și prima lucrare științifică bazată pe creșterea champignonului, autorul căruia era Olivier de Serres (1539-1619) pe vremea regelui Ludovic al XIII-lea al Franței. El fiind, totodată, și primul savant care a pus bazele dezvoltării industriale a speciei *Agaricus bisporus*.

Devenind principalul burete comestibil în lume, producerea champignonului a început să fie efectuată pe scară largă și în alte țări. Începând din anul 1918 se trece la o formă superioară de cultivare a ciupercilor pe baza tehnologiei lui Lambert (SUA),

care producea miceliu în culturi pure, prin germinarea sporilor și astfel a început selecționarea raselor (suselor) de ciuperci cu calități productive superioare. Timp de opt decenii francezii au fost cei mai mari producători de ciuperci din lume. În prezent alături de Franța, ciupercile se cultivă în cantități comerciale în Anglia, Olanda, Germania, SUA, Belgia, Rusia, Ungaria, Japonia etc [15].

În prezent principalii producători de ciuperci din specia Champignon sunt China, Italia, Statele Unite ale Americii, Olanda, Marea Britanie. La nivel mondial se produce circa 2.800.000 tone de ciuperci anual. Pe plan european se realizează aproximativ 60% din această cantitate sau în jur de 1 680.000 tone. Pe continentul european principalele țări producătoare de ciuperci sunt Franța, Polonia, Italia și Ungaria.

În industria mondială de producere a ciupercilor sunt remarcate trei tipuri de producere care diferă atât după capacitatea de intensificare a muncii, cât și după nivelul de investiții aplicate.

Primul tip de producere prezintă o utilizare masivă a forței de muncă manuală, un nivel scăzut de automatizare. Această metodă este caracteristică pentru China, unde ponderea întreprinderilor mici de producere este semnificativă, nivelul de investiții este foarte mic, predomină operațiunile manuale, iar recolta pentru un ciclu de producere este relativ mică (12 – 15 kg/m²). Datorită numărului foarte mare de producători China reușește să producă anual peste un milion tone de ciuperci.

Sursa imagine: www.liberatea.ro

Al doilea tip de producere se regăsește pe larg în SUA și Australia unde investițiile inițiale sunt mai mari însă predomină operațiunile manuale. Acest tip poate fi atribuit producerii semiindustriale, este realizată de întreprinderi de dimensiuni medii și pot furniza recolte relativ ridicate și stabile.

Tipul trei de producere a ciupercilor este bazat pe tehnologizarea maximă a producerii (până la 85%) și este practică pe larg în Olanda. Operațiunile manuale sunt realizate doar pentru efectuarea recoltării. Această metodă este definită de injectări masive de investiții și organizarea întreprinderilor de producere de dimensiuni economice mari [16].

Producerea ciupercilor în Republica Moldova este caracterizată în mare parte de primul tip de producere. Astfel, ponderea ciupercilor autohtone sunt produse în gospodăriile mici sau chiar auxiliare, cu aplicarea maximă a operațiunilor manuale. Respectiv, și rezultatele obținute nu diferă mult de cele obținute de producătorii chinezi. Ponderea întreprinderilor autohtone care implementează tehnologia semiindustrială este infimă.

Nivelul scăzut de dezvoltare a industriei locale de producere

a ciupercilor este determinată de următorii factori [17]:

- Lipsa resurselor financiare adecvate, care ar permite afacerilor să se dezvolte;
- Organizarea insuficientă a industriei, în special la nivelul producătorilor;
- Lipsa mediului regulator;
- Lipsa dialogului între diferiți agenți economici ai industriei;
- Nu există acces la tehnologii moderne;
- Costuri înalte de inițiere a producției;
- Lipsa unei baze competitive de producere a miceliului, compostului etc;
- Infrastructură inadecvată de păstrare, depozitare și marketing.

Comparativ cu principalii producători mondiali, cantitățile de ciuperci produse în Republica Moldova sunt neesențiale. Producția totală anuală de ciuperci autohtone este aproximativ 2000 tone dintre care 70% revenindu-le speciei Champignon, iar 30% – speciei Pleurotuss (Păstrăv). Ambele specii sunt comercializate în stare proaspătă, iar pentru prelucrare sunt efectuate importuri (aproximativ 600 – 700 tone, specia Champignon) din China, Polonia, România și Ucraina.

2.2.2 Premisele de dezvoltare a industriei producerii ciupercilor în Republica Moldova.

Utilizarea ciupercilor în meniul populației locale poartă un caracter ocazional. Dacă media anuală la nivel mondial al consumului de ciuperci la un om este de 2 kg (în SUA și Canada – 2,2 kg, Marea Britanie – 2,7 kg, Franța – 3 kg, China – 5 kg), atunci acest indicator pentru Republica Moldova este de aproximativ 1 kg. Dar, datorită campaniilor frecvente de promovare a consumului alimentelor sănătoase, inclusiv a produsului respectiv, în ultima perioadă se atestă o creștere a cererii pentru preparatele din ciuperci. Varietatea mare sub

diferite forme (proaspete, uscate, marinate, prelucrate termic) doar amplifică interesul populației față de marfa dată. Această tendință demonstrează faptul că cultura ciupercilor are viitor în țara noastră.

Sursa imagine: <https://primedetailing.ru/ro>

Totodată, specificul dezvoltării ciupercilor în mediul protejat permite producerea acestora atât în încăperi cu suprafețe restrânse, cât și în depozite, hale, beciuri cu dimensiuni extinse sau, similar francezilor, în minele de piatră din mun. Chișinău, Criuleni sau Ialoveni. Acest fapt permite producerea ciupercilor atât gospodăriilor auxiliare (afacere de familie), cât și întreprinderilor mari specializate (persoane juridice).

Perioada scurtă de la însămânțare până la recoltare (60 – 80 zile) permite obținerea a 5 – 6 cicluri de producere, fapt ce garantează o rentabilitate înaltă a afacerii dar și o perioadă scurtă de recuperare a investițiilor utilizate.

Un factor important este accesibilitatea la materie primă pentru producerea substratului de dezvoltare. Majoritatea

acestor componente se găsesc pe piața internă (paiete, găinațul de pasăre, colții de malț, șrota de soia, creta furajeră, ureea, nisipul), pot fi ușor de procurat, cel mai costisitor material fiind doar turba roșie și cea neagră. Cota implicării tehnicii mecanizate la producerea cantităților mici de substrat este minimă. În schimb, gospodăriile specializate mari trebuie să dețină întreg arsenalul de agregate mecanizate, deoarece cantitatea de materie primă supusă prelucrării este de ordinul miilor de tone.

Următorul factor, ce înclină balanța spre o afacere cu ciuperci, este neacoperirea necesităților de către producătorii autohtoni cu materie primă pentru industria procesatoare (conservare, marinare). Această situație este alimentată de incapacitatea producătorilor locali de a asigura omogenitatea producției obținute dar și cantitățile solicitate de procesator. În acest caz, este oportun dezvoltarea gospodăriilor mari specializate după modelul celor din SUA și Australia, pentru a face față solicitărilor și cerințelor în vigoare.

În contextul dat, ținând cont de faptul că pentru astfel de sistem de producere sunt necesare investiții mari, elaborarea și evaluarea proiectului – model investițional „*Înființarea firmei de producere a ciupercilor din specia Champignon*” este actuală și răspunde necesităților de familiarizare a potențialilor investitori și producători cu elementele de bază a procesului investițional bazat pe activitatea dată.

2.2.3 Modelul tehnologic de producere a ciupercilor champignon desemnat în cadrul proiectului – model investițional „Înființarea firmei de producere a ciupercilor din specia Champignon”

Tehnologia de producere a ciupercilor Champignon este foarte complexă și necesită o abordare foarte serioasă. Datorită regimului specific de reproducere, dezvoltare și păstrare, cultivarea ciupercilor se diferențiază totalmente de restul

tehnologiilor agricole.

În contextul dat, pentru a avea succes în activitatea antreprenorială bazată pe cultura ciupercilor, este foarte important ca producătorul să dețină un bagaj solid de cunoștințe în sfera dată sau să angajeze specialiști profesioniști cu experiență în domeniul dat.

Următorul pas, în dependență de baza tehnico materială și financiară se determină sistemul de producere a culturii date.

În prezent se disting trei sisteme de producere a ciupercilor:

- a. Sistemul clasic;
- b. Sistemul semiintensiv;
- c. Sistemul intensiv.

Sistemul clasic este bazată pe o tehnologie simplificată, suprafața utilă este încadrată în limitele a 50 – 200 m², sunt create minimum de condiții, producerea este orientată pentru două cicluri, primăvară – vară și toamnă – iarnă, cu o recoltă medie de 10 – 12 kg/m². Acest sistem este des utilizat de gospodăriile familiare sau întreprinderi mici ca fiind o sursă alternativă de venit.

Sistemul semiintensiv este o variantă de mijloc dinte sistemul clasic și cel intensiv, necesită investiții, forță de muncă suplimentară, suprafața utilă poate ajunge până la 1 500 m², poate fi implementate până la 4 cicluri de producere, iar recolta medie este de 18 – 20 kg/m² la un ciclu de producere. Este varianta accesibilă pentru producătorii locali și poate fi implementată atât în încăperi de suprafață, cât și în galeriile subterane.

Sistemul intensiv oferă productivitate maximă, randament economic ridicat, amortizare rapida a cheltuielilor. Nivelul consumurilor financiare este foarte ridicat deoarece, pe lângă suprafața imobiliară, trebuie realizate condiții speciale de creștere a miceliului și a ciupercilor (ventilare, aerisire, menținerea umidității și a temperaturii optime etc). Producerea este bazată pe șase cicluri, iar productivitatea la un m² de

suprafață poate ajunge până la 25 – 27 kg de ciuperci pentru un ciclu. Acest sistem este optim de implementat în galeriile subterane din mun. Chișinău deoarece, datorită condițiilor micro climatice favorabile dezvoltării culturii date, se va putea diminua costurile de producere. Totodată, proiectul este bazat pe un proces de producere de tipul celui implementat în SUA, unde pe lângă investițiile majore este utilizată intensiv forța manuală de muncă.

În contextul dat, forma organizatorică și metoda de producere a ciupercilor Champignon în condițiile Republicii Moldova și descrisă în proiectul- model respectiv are următoarea configurație:

- Forma juridică antreprenorială a organizației este Societate cu Răspundere Limitată;
- Planul investițional este bazat pe o perioadă de exploatare de 16 ani;
- Genul de activitate a întreprinderii este producerea și comercializarea ciupercilor din specia Champignon în stare proaspătă.
- Componentele investiționale de bază sunt estimate la o valoare totală de 4 061 mii lei (*vezi Tab. 2*);
- Comercializarea este efectuată atât cu ridicata – 80% din cantitatea producției obținute, cât și cu amănuntul – 20 % (*vezi Tab. 4*).
- Suprafața totală destinată producerii este de 3 500m², sunt preconizate 6 cicluri de producere pe parcursul unui an, recolta medie la un ciclu de producere – 20 kg/m², recolta totală – 120 kg/m²/an.

Ciclu de producere a ciupercilor este alcătuit dintr-o serie de operațiuni tehnologice. Datorită perioadei scurte de productivitate (până la 60 – 70 zile), fiecare etapă tehnologică necesită a fi efectuată în termeni bine stabiliți. Procesul tehnologic are următoarea succesiune:

- Prepararea substratului – 14-26 zile;

- Tratarea substratului - 7-10 zile;
- Pregătirea patului germinativ, semănarea miceliului, formarea lui - 12-14 zile;
- Acoperirea cu substrat hrănitor și creșterea miceliului - 10-14 zile;
- Formarea ciupercilor – 2-4 zile;
- Perioada de reproducere, recoltarea – 35-40 zile

Este necesar de menționat că schema dată este valabilă pentru primul ciclu. Ulterior, ținând cont de faptul că prepararea și tratarea substratului se execută pe teren special amenajat, producerea acestuia se va face paralel cu perioada de reproducere și recoltare a ciupercilor. Astfel, odată cu finisarea unui ciclu este necesar ca substratul destinat următorului ciclu de producere să fie valabil următoarei utilizări.

Cultura ciupercilor Champignon are 12 etape tehnologice la fiecare ciclu de cultură, după cum urmează [1]:

1. Umectarea materiilor prime;
2. Compostarea anaerobă (timp de 6 zile);
3. Compostarea aerobă (se execută în 12 zile) ;
4. Pasteurizarea și condiționarea compostului (8 zile);
5. Însămânțarea;
6. Incubarea;
7. Pregătirea amestecului de acoperire;
8. Formarea primordiilor (durează 15-20 zile);
9. Recoltarea (46-50 zile);
10. Sortarea și ambalarea;
11. Dezinfectarea substratului uzat;
12. Golirea și dezinfectarea încăperilor.

Substratul de cultură este unul din factorii de bază pentru dezvoltarea ciupercilor. Ciupercile, având un regim de nutriție saprofit, își ia hrana necesară reprezentată prin hidrați de carbon și substanțe azotate, din substanțele organice în descompunere[1]. Astfel, prepararea substratului sau compostarea reprezintă crearea mediului hrănitor pentru

dezvoltarea ciupercilor. Compostarea reprezintă un șir întreg de procese de fermentare care au ca scop transformarea substanțelor organice ale componentelor inițiale în substanțe nutritive.

Sursa imagine: <https://koronagomba.hu/ro>

Pentru cultura Champignon sunt utilizate trei categorii de compost: compost clasic; compost mixt și compost sintetic. Ca material organic de bază sunt utilizate paie de cereale, gunoiul de cal și de păsări, gunoiul de porc. Ca materii auxiliare se folosește ureea, șrotul de soia, superfosfatul simplu, nisip, turbă neagră și roșie, ipsos, creta furajeră. (vezi Tab 3).

Compostul favorabil pentru însămânțare trebuie să corespundă următorilor parametri tehnici [1]:

- Umiditatea optimă – 63-65%;
- Culoarea – cafeniu – închisă;
- Textura compostului – elastică;
- Paiele – se rup cu ușurință;
- Mirosul – de pâine coaptă;
- Reacția chimică – Ph cuprins între 7,2-7,6.

Materialul de însămânțare este miceliul. Este necesar de folosit doar miceliu de calitate înaltă. În Republica Moldova miceliul este importat din Ucraina, România și Italia. Norma de însămânțare a miceliului este de 400 – 600 g/m².

Urmează perioada de incubare, pregătirea amestecului și acoperirea compostului. După acoperirea stratului de cultură, timp de 3 săptămâni se asigură condițiile optime de dezvoltare a ciupercilor. Este necesar ca temperatura aerului să nu depășească 20C, umiditatea – 80-95%, ventilarea – 1-2 m³ aer/oră/m².

Ciupercile apar în 5-6 valuri, fiecare val necesitând 3 – 5 recoltări la un interval de 2 -3 zile. Momentul optim de recoltare corespunde apariției velmurului. Pentru conservare, ciupercile se recoltează în faza de buton cu dimensiunea de 1-2 cm. Perioada de recoltare durează 46-50 zile [1].

Pentru ca ciupercile să nu se murdărească, se recomandă ca tăierea piciorului să se facă de la bază împreună cu postamentul micelian. Operațiunea de recoltare este efectuată exclusiv manual, iar norma de recoltare pentru 8 ore de muncă a unui muncitor este de 65 kg ciuperci. Urmează sortarea și calibrarea producției recoltate, ambalarea și condiționarea în camera frigorifică.

Pentru consumul în stare proaspătă a ciupercilor champignon se procedează la ambalarea acestora în pungă de polietilenă perforată, în cutii de carton sau material plastic (caserole) compartimentate și perforate, în loturi de 250 – 500 grame până la 1 kg. După recoltare, ciupercile champignon se pot păstra în camere frigorifice timp de 24-48 ore, la temperatura de 2-4°C. Transportul ciupercilor champignon pe distanțe mari se face cu mașini izoterme la temperatura de 3-4°C [18].

Sursa imagine: www.landia.ro

După cum s-a menționat anterior, proiectul-model investițional este bazat pe implementarea sistemului semiintensiv de producere, model care necesită un consum ridicat de forță de muncă. Tehnologia respectivă implică specialiști calificați în producerea ciupercilor, personal de întreținere, cât și muncitori necalificați.

Astfel, pentru deservirea întreprinderii cu suprafața utilă de 3 500 m² pe parcursul unui an de exploatare, este nevoie ca statele de personal să aibă aproximativ următoarea componență:

- Agronom – specialist în micologie – 1 un.
- Inginer energetician - 1un.
- Contabil – 1-2 un.
- Conducător de echipă – 1 un.
- Muncitori pentru recoltare – 26 un.
- Lucrători auxiliari, paznici – 5 un.
- Muncitori pentru pregătirea substratului – 5 un.

- Muncitori la sortare și ambalare – 3 un.
- Operatori ai camerei frigorifice – 1 un.
- Mecanizatori, șoferi – 4 un.

În contextul dat, reiterăm faptul că procesul tehnologic este foarte complex și necesită perseverență maximă. Dar, datorită accesului nelimitat la literatura de specialitate, la disponibilitatea specialiștilor autohtoni de a-și împărtăși experiența, cultivarea Chamignonului în Republica Moldova este un fapt realizabil și de succes.

2.3. Planul de marketing (piața de desfacere, prețuri de piață, concurenți principali)

Planificarea marketingului este necesară și inevitabilă. Marketingul este un proces managerial responsabil pentru identificarea, anticiparea și satisfacerea cerințelor clientului, în mod profitabil pentru firma care vinde. Cu ajutorul planului de marketing, firma poate să-și adapteze și să utilizeze resursele ei potrivit cu potențialul pieței.

Pentru a avea eficacitate, planificarea trebuie să integreze și să coordoneze nu numai activitățile din cadrul unui program de marketing, ci în totalitatea lor toate domeniile de acțiuni de marketing ale firmei care trebuie sincronizate cu finanțele, producția, cercetarea – dezvoltarea, investițiile, personalul și celelalte activități funcționale ale întreprinderii [4].

Procesul de planificare include o serie de etape care pot fi sintetizate în felul următor:

- Analiza realizărilor în trecut;
- Previziunea vânzărilor viitoare;
- Selecționarea unor acțiuni alternative de marketing și de resurse necesare realizării acestora;
- Integrarea acțiunilor de marketing în programe;
- Conducerea și supravegherea continuă a

realizării programelor.

Printre principalii factori care trebuie luați în considerație la elaborarea planului de marketing pot fi:

- Capacitatea de producție. Este necesar de evaluat la justa sa valoare capacitatea de producție ale producătorului, corelată cu cererea potențială;
- Experiența productivă și cunoștințele tehnico-economice ale personalului. Este necesară adaptarea cerințelor de producție la posibilitățile reale ale unității și să utilizeze la maximum experiența personalului;
- Adaptabilitatea producției. Capacitatea unității economice de a reacționa la schimbarea planului de producție. Antreprenorul trebuie pe cât posibil să evite modificările spontane ale planului, deoarece aceste schimbări duc la creșterea cheltuielilor de producție, la micșorarea veniturilor.
- Standardizarea. Este necesar de a se da prioritate produselor perfecționate sau noi, pentru care se folosesc procese tehnologice standardizate.
- Calitate. Sarcina este de a asigura cumpărătorului produse calitative la un preț rezonabil.
- Studii tehnice. Este necesară o colaborare a producției cu cercetarea pentru a asigura o planificare rațională, considerată optimă pentru sortimentul de produse [3].

Un instrument de marketing, foarte important pentru producătorii agricoli, este logistica. Logistica reprezintă un ansamblu de tehnici și proceduri ce au ca scop eficientizarea operațiunilor referitor la transportul și depozitarea producției, obținerea și prelucrarea informației, modalitățile de gestiune. Cu alte cuvinte, logistica este un ansamblu de activități având ca scop plasarea unei cantități de produse la costuri scăzute și în

momentul în care există o cerere. Această procedură se elaborează concomitent cu planul de marketing.

Logistica are la baza ei patru elemente:

- Alegerea unui obiectiv strategic efectuat în funcția pieței;
- Gestiunea fluxurilor fizice;
- Gestiunea informațiilor;
- Gestiunea fluxurilor financiare pe tot parcursul filierei.

Efectele procesului de logistică se manifestă în etapa post-producere, unde produsul, deja obținut, urmează a fi realizat. Prin urmare, calitatea înfăptuirii acestui instrument influențează direct cantitatea venitului brut sau a celui scontat de antreprenor.

Datorită specificului ciclic de fructificare, producția de ciuperci este obținută pe toată perioada anului. Acest fapt, cât și gradul înalt de perisabilitate a ciupercilor impune determinarea unui lanț relevant și stabil de realizare a producției marfă.

În cazul realizării producției de ciuperci în stare proaspătă este necesar de a încheia contracte prealabile și de durată cu principalii realizatori de produse alimentare.

Principalele direcții de realizare a ciupercilor Champignon în țara noastră sunt rețelele de magazine alimentare și piețele locale.

Rețele de magazine mari au cerințe ridicate ce reflectă: producția marfă trebuie să aibă un aspect superior; ciupercile să fie cât mai proaspete dar și condiționate în prealabil; ambalajul să corespundă cerințelor și normelor în vigoare; prețul de achiziție să fie cât mai favorabil realizatorului; și cel mai important – capacitatea producătorului de a asigura constant realizatorul cu cantitățile de producție solicitate. Aceste cerințe, în majoritatea cazurilor, pot fi îndeplinite doar de producătorii mari cu o bază tehnică și materială solidă.

Sursa imagine: www.unpret.ro.

Producătorii mici, datorită capacităților reduse atât din punct de vedere al productivității, cât și al calității produsului, sunt limitați în activitatea pe piața locală, principala direcție de realizare fiind piețele agricole locale și magazinele alimentare mici.

Prețul de realizare cu amănuntul a ciupercilor Chamignon autohtone pe piața internă variază în dependență de sezon (cea mai intensă cerere se atestă în lunile de iarnă și primăvară) și se încadrează în limitele 35 – 40 lei/kg. Amplitudinea prețului poate fi influențată de mărimea și aspectul comercial al ciupercilor.

Pentru industria prelucrătoare sau conservare sunt impuse alte standarde ale producției manifestate prin omogenitatea ciupercilor (mărimea 2 – 3 cm), fructul trebuie să aibă pălăria închisă, cantitățile de producție livrate trebuie să corespundă necesităților solicitate. Anume ultimul argument – asigurarea

constantă a procesatorilor cu producție primă reprezintă principalul impediment la dezvoltarea segmentului dat. Prin urmare, întreprinderile de procesare sunt nevoite să importe masiv materie primă din Polonia, China și Ucraina.

În contextul dat, majoritatea producătorilor autohtoni sunt orientați spre realizarea ciupercilor în stare proaspătă, fapt ce limitează extrem de mult cercul de activitate a acestora, iar crizele economice din ultima perioadă fac și mai vulnerabil segmentul dat. Ca rezultat, în Republica Moldova în ultimii cinci ani numărul întreprinderilor producătoare de ciuperci s-a diminuat cu 60%. Acest fapt prezintă un risc major ca în următorii ani această ramură să dispară complet în țara noastră.

Pentru ameliorarea situației date este necesară: intervenția directă a statului materializată prin susținerea financiară a antreprenorilor; producătorii trebuie să identifice și să atragă investiții masive pentru a moderniza procesul de producere; este necesar de organizat întreprinderi mari specializate; de diversificat produsul marfă prin adăugarea valorii economice; producerea cantităților semnificative pentru a putea concura pe piețele externe.

Capitolul III. Identificarea costurilor investiționale, prognozarea cheltuielilor și încasărilor

3.1. Investiții inițiale ale proiectului privind creșterea ciupercilor în minele abandonate de calcar.

Sub noțiunea de costuri de investiții inițiale a oricărui proiect investițional (engl. Initial Cost – IC) se subînțelege prețul de piață (ulterior numit - prețul de intrare) a activelor a activelor materiale fie sub forma de cumpărare, fie sub forma de arendă (leasing) sau sub alte forme de atragere a investițiilor.

Caracterul specific anume al proiectului dat (de cultivare a ciupercilor) îl constituie utilizarea în calitate de bază materială suprafețelor (spațiilor) naturale sau artificiale deja existente, de exemplu, galerii abandonate ale minelor de călcar subsolurile sau semisubsolurile clădirilor industriale, beciurile de diferite genuri etc.

Având în vedere aceste caracteristici specifice, evident, costurile inițiale ale acestor suprafețe nu sunt incluse în devizul de cheltuieli investiționale.

Cu toate că pregătirea bazei materiale de producție a ciupercilor va cere o perioadă de câteva luni, în proiectul dat perioada susmenționată este apreciată ca perioada anului "zero", adică, perioada de lansare a businessului respectiv. Termenul amortizării mijloacelor fixe al prezentului proiect constituie 16 ani. Datele concrete despre structura blocului investițional și denumirea componentelor lui principale este reflectată în tab.2.

Tabelul 2

**Structura și valori actualizate de piață ale componentelor
investiționale de bază**

(termenul mediu de exploatare – 16 ani)

N r	Denumirea componentelor investiționale	U. M	Prețul de piață
1	Tractor MTZ - 82	lei/ un	375 000
2	Remorca 2 PTS-4	lei/ un	81 600
3	Miniîncărcător Cat 232D3	lei/ un	270 000
4	Administrator de îngrășăminte organice ROU-6	lei/ un	69 300
5	Utilaj de întoarcere a compostului KMK-30	lei/ un	546 000
6	Tocător de paie TOMAHAWK – 505M	lei/ un	276 750
7	Autocamion RENAULT MASTER+THERMO KING 920275M	lei/ un	420 000
8	Stivuitor KOMATSU FB15-12	lei/ un	165 000
9	Cameră de răcire forțată	lei/ un	506 000
10	Sistem de ventilare	lei/ un	102 000
11	Utilaj pentru agrolaborator	lei	150 000
12	Stelaje (rafturi)	lei	100 000
13	Spațiu administrativ și cel de deservire (600 m ²)	lei	1 000 000
	TOTAL INVESTIȚII DE BAZĂ	lei	4 061 350

*Costurile sunt calculate în baza prețurilor curente ale anului 2022

După cum ne demonstrează tab. 2, suma generală a cheltuielilor investiționale la etapa inițială de lansare a businessului constituie 4 061 350 lei. Reamintim, că în tab. 2 sunt reflectate numai cheltuieli investiționale privind partea nou creată a fondurilor fixe. Partea masivă a proiectului, adică, suprafețele de producție a ciupercilor la etapa anului "zero" practic nu are nici o valoare (nici un preț de piață), deoarece, pur și simplu, n-a fost utilizată în procesul de producție ca atare, corespunzător, n-a putut să participe în circuitul de piață a obiectelor imobiliare.

Este de menționat, de asemenea, că volumul susmenționat de investiții se preconizează pentru o suprafață utilizată de lucru (de roadă) – 3500 m². Deci normativul de investiții în calcul la 1 m² pentru proiectul dat constituie: $4061350:3500=1160,4$ lei/m².

Drept metodă de bază privind amortizarea obiectelor investiționale în cadrul proiectului dat este utilizată metoda direct proporțională (liniară) de calcul. De exemplu, pentru o unitate tehnică cu termenul stabilit de exploatare (uzură) constituie 100% : 10 ani = 10% anual din mărimea inițială (prețul de piață) a unității respective la data cumpărării (prețul de intrare).

În total baza informațională privind necesarul de investiții inițiale pentru fondarea businessului de producție a ciupercilor, precum și volumele anuale de amortizare a acestora sunt reflectate în tab.2 și 5.

3.2. Costuri operaționale prognozate a firmei de producție ciupercilor de tip "Champignon".

Conform compartimentului precedent anual "zero" a fost apreciat ca anul efectuării investițiilor, instalării stelajelor (rafturilor), montării liniilor electrice de iluminare, apeductelor etc. Începând cu primul an de exploatare proiectului dat prevede

însămânțarea suprafețelor anterior pregătite cu miceliul de ciuperci din specia Champignon, îngrijirea semănăturilor (prin controlul permanent al temperaturii, umezelii, iluminării etc.). sunt preconizate 6 cicluri de semănături, corespunzător, 6 cicluri de strânsul roadei, planificate la nivel de 20 kg/m² pentru un ciclu sau 120kg/m² în plan anual.

Din alt punct de vedere, după cum a fost menționat anterior, toată suprafața utilizată a panourilor este divizată în 8 sectoare (fiecare câte 437,5 m²) cu scopul exploatării lor în lanț, adică în fiecare săptămână de lucru un sector este însămânțat cu miceliu și tot fiecare un sector în fiecare săptămână calendaristică este supus strânsului roadei în volum de 8750 kg (420 tone : 8 sect. = 52,5 tone; 52,5:6=8,75 tone). Ca consecință, atât consumatorii produsului final în stare proaspătă, cât și întreprindere industrială de prelucrare a materiei prime vor avea acces la fluxul permanent și stabil al ciupercilor respective.

Identificarea mai detaliată atât a volumelor fizice, cât și costurilor actualizate de cheltuieli anuale privind producerea ciupercilor în sistem industrial (semiintensiv) este reflectată în tab.3.

Tabelul 3

Consumuri operaționale privind producerea ciupercilor în sistem semiintensiv (suprafața utilă – 3500 m², 6 cicluri /an de producere, recolta – 20kg/m²/ciclu sau 120 kg/m²/an)

Denumirea costurilor și/sau operațiunilor	Unități de măsură	Numărul de unități	Costul total (lei)
1 . CONSUMURI MATERIALE			
1.1 Compost sintetic	tone/m ³	2 100 / 2 625	
Gunoii de păsări pe suport uscat	tone	1 071	1 084 923
Paie de grâu sau secara	tone	1 071	1 606 500
Colți de malț sau stroturi de soia	tone	50,4	65 520
Uree (46%)	tone	30	285 390
Superfosfat simplu	tone	30	428 541
Ipsos	tone	64,2	105 246
Apa	m ³	12 495	43 723
1.2 Compost de acoperire	tone/m ³	766 / 696	
Turbă neagră + turbă roșie (50/50)	tone	389,1	877 404
Nisip	tone	252	39 614
Cretă furajeră	tone	125	312 250
1.3 Material semincer (miceliu)	kg	12 600	1 058 400
1.4 Lăzi pentru ambalare	buc	71 400	571 200
1.5 Alte consumuri materiale (5%)	lei		323 935
TOTAL CONSUMURI MATERIALE	lei		6 802 646
2. CONSUMURI ENERGETICE			
Energie electrică	kw/oră	33 600	72 240
Energie termică	Gkall	300	658 800
TOTAL CONSUMURI ENERGETICE	lei		731 040
2.COSTUL OPERAȚIUNILOR TEHNOLOGICE MECANIZATE			
Transportarea materialelor pentru compostare MTZ-82 + 2 PTS-4	tone	3 082	89 395
Transportarea compostului MTZ-82 + 2 PTS-4	tone	2 866	83 129
Tocarea paielor MTZ-82 + TOMAHAWK – 505M	tone	1 071	19 813
Afânarea mecanizată a substratului MTZ-82+ KMK-30 (4 ori)	tone/m ³	8 400	13 437

Denumirea costurilor și/sau operațiunilor	Unități de măsură	Numărul de unități	Costul total (lei)
Încărcarea compostului Miniîncărcător Cat 232D3	tone	2 866	37 831
Încărcarea producției finite (Stivuitor KOMATSU FB15-12)	tone	420	5 880
Transportarea producției la punctul de realizare (Autocamion RENAULT MASTER+THERMO KING 920275M)	tone	420	45 780
Alte costuri operaționale mecanizate (5 %)	lei		14 763
TOTAL COSTURI OPERAȚIONALE MECANIZATE			310 028
3. COSTUL OPERAȚIUNILOR TEHNOLOGICE MANUALE			
Prepararea compostului	om/ore	3 324	68 102
Recoltarea ciupercilor	om/ore	51 692	1 292 300
Alte operațiuni manuale (5%)	lei		68 020
TOTAL COSTURI OPERAȚIONALE DE PLATĂ MUNCHI MANUALE	lei		1 360 402
TOTAL COSTURI DIRECTE	lei		9 204 116
CONSUMURI INDIRECTE (3%)	lei		276 123
TOTAL COSTURI DE PRODUCERE (cu excepția amortizării)	lei		9 480 239

** Costurile sunt calculate în baza prețurilor curente ale anului 2022

3.3. Evaluarea totală a costurilor și stabilirea volumului prognozat de încasări pe parcursul primelor 16 ani de funcționare a proiectului

Cu toate că orice firmă de tip SRL de obicei este înființată pentru o durată nelimitată de timp, evaluarea totală atât a costurilor, cât și încasărilor potențial existente, proiectul dat este elaborată pentru perioada primelor 16 ani, adică, pentru o

perioada optimă de utilizare a utilajului și tehnicii agricole, enumerate în tab.2.

Se presupune, de asemenea, că toate investițiile, efectuate în cadrul prezentului proiect investițional, vor fi finanțate din sursele proprii ale investitorilor (fondatorii firmei și/sau membrii ei asociași). O altă condiție de funcționare reușită a proiectului constituie respectarea strictă atât a tehnologiei de producție a ciupercilor, cât și regimului optimal de temperatură, de umiditate a aerului, aerisirii climatului etc. Sub aceste condiții se așteaptă o roadă stabilă la nivel de 20kg/m² pe parcursul întregii perioade de exploatare a proiectului în cadrul unui singur ciclu de producție (în mediu 2 luni calendaristici sau 60 zile).

În ce privește încasările brute privind realizarea produselor obținute este de menționat că aceste încasări vor fi obținute: (i) prin realizarea ciupercilor în stare proaspătă la piață (35 lei/kg); (ii) prin furnizarea (în masă) a ciupercilor la fabrica de prelucrare cu prețul relativ mai ieftin – 25 lei/kg. Ca rezultat, final al activității economice pentru primul an de funcționare a obiectului cheltuieli operaționale (cu excepția amortizării) constituie 9480239 lei, iar suma totală de încasare brută – 11340000 lei.

Având în vedere faptul că volumul anual al uzurii (amortizării) pentru proiectul dat constituie 253834,4 lei (4061350:16), putem constata, că cheltuieli operaționale plus amortizarea utilajului și tehnicii agricole împreună formează 9734073,4 lei, iar venitul anual net al firmei va constitui 1605926,6 lei (11340000-9734073,4 lei), tab. 4.

Tabelul 4

Prognozarea vânzărilor și a venitului (anual)

Indicatori	U.M.	Volumul, kg	Valori, lei
Recolta globală preconizată	kg	420 000	
Venit brut, total	lei	x	11 340 000
Inclusiv:			
- vânzări cu amănuntul 20% (35 lei/kg)		84 000	2 940 000
- vânzări cu ridicata 80% (25 lei/kg)	kg	336 000	8 400 000
Total vânzări		420 000	11 340 000
Amortizare (uzur)	lei	x	253 834
Cheltuieli operaționale, (cu excepția uzurii)	lei	x	9 480 239
Venit net, total	lei	x	1 605 926

Totodată, pornind de la faptul că atât cheltuieli operaționale de producție, cât și celelalte forme de cheltuieli, la fel ca și încasările anuale de la realizarea producției în condițiile economiei inflaționiste vor fi în permanentă creștere, care în mod expert sunt stabilite la nivel de 3% anual (pentru ambele – cheltuieli și venituri) dinamica și tendințele modificărilor fluxurilor bănești (Cash Flow – CF), pentru proiectul dat va fi după cum urmează în tab.5.

Tabelul 5

**Evaluarea cheltuielilor și veniturilor firmei pe parcursul
primilor 16 ani de activitate
(în baza fluxurilor nete de bani "Net Cash Flow - NCF"),
mii lei**

Anii	Cheltuieli operaționale (cu excepția amortizării)	Cuquantumul incasărilor brute	Amortizare	Profitul până la impozitare	Impozitul pe profit (12%)	Profitul net	Fluxul net de numerar
1	9480,24	11340,00	253,83	1605,93	192,71	1413,21	1667,05
2	9764,65	11680,20	253,83	1661,72	199,41	1462,31	1716,15
3	10057,59	12030,61	253,83	1719,19	206,30	1512,88	1766,72
4	10359,31	12391,52	253,83	1778,38	213,41	1564,97	1818,80
5	10670,09	12763,27	253,83	1839,34	220,72	1618,62	1872,46
6	10990,20	13146,17	253,83	1902,14	228,26	1673,88	1927,72
7	11319,90	13540,55	253,83	1966,82	236,02	1730,80	1984,63
8	11659,50	13946,77	253,83	2033,44	244,01	1789,42	2043,26
9	12009,28	14365,17	253,83	2102,05	252,25	1849,81	2103,64
10	12369,56	14796,13	253,83	2172,73	260,73	1912,00	2165,84
11	12740,65	15240,01	253,83	2245,53	269,46	1976,06	2229,90
12	13122,87	15697,21	253,83	2320,51	278,46	2042,05	2295,88
13	13516,56	16168,13	253,83	2397,74	287,73	2110,01	2363,84
14	13922,05	16653,17	253,83	2477,29	297,27	2180,01	2433,85
15	14339,71	17152,77	253,83	2559,22	307,11	2252,11	2505,95
16	14769,91	17667,35	253,83	2643,61	317,23	2326,38	2580,21
Total	191092,07	18197,37	4061,34	33425,62	4011,07	29414,54	33475,89

3.4. Determinarea indicatorilor principali de evaluare eficienței economice a proiectului investițional

3.4.1. Indicatorii de performanță a proiectului investițional în condițiile economiei cu "zero-inflație"

Este de menționat, că algoritmurile utilizate privind evaluarea eficienței economice a proiectului investițional sunt bazate pe ghidul metodologic "Metodologia elaborării și evaluării proiectelor investiționale pentru sectorul agroalimentar" și ghidul practic "Investiții în afaceri agricole" [1; 2].

Spre deosebire de metodologii tradiționale privind evaluarea atât obiectelor investiționale, cât și nivelelor lor de eficiență economică aceste surse ne orientează spre ceea ce indicatorii respectivi trebuie să fie calculate nu în baza fluxurilor nete de bani (engl. – Net Cash Flow), obținute prin funcționarea proiectelor corespunzătoare. Evident, trebuie să fie luate în considerație atât fluxurile de intrare (întrări de numerar), cât și cele de ieșire a banilor (ieșire de numerar).

Totodată, este necesar să fie luate în considerație și condițiile economice a perioadei în care se desfășoară funcționarea proiectului. Se are în vedere condițiile "inflaționiste" și, ca variantă intermediară – așa numită economie cu "zero-inflație". În caz că este constatat (fie și imaginabil) faptul funcționării economiei naționale sub condițiile "zero-inflație", toate fluxurile bănești (atât intrări de numerar, cât și ieșiri) pot fi luate în calcul în mărimile lor absolute (fără de nici o modificare cu scopul adaptării lor la condițiile pieței).

Drept indicatorul principal (de bază) privind stabilirea nivelului de eficiență economică a proiectului investigat în condițiile economiei de "zero-inflație" servește perioada de recuperare a investițiilor (engl. – Pay Back Period – $T_{p.p.}$), care cere să fie identificată conform algoritmului:

$$T_{p.p.} = \frac{IC}{P_{m.a.}} \text{ ani} \quad (1)$$

unde:

IC – costul inițial al investiției (engl. – Initial Cost – IC), lei;
 $P_{p.a.}$ – fluxul ”net” mediu anual de bani (Net Cash Flow – NCF), lei/an, asigurat prin exploatarea obiectului investițional.

De subliniat, că în cazul evaluării proiectului investițional în baza fluxurilor nete de bani, după cum a fost deja menționat, mărimea absolută a profitului net se majorează cu suma amortizării, care chiar dacă intră în devizul de cheltuieli sub forma ”uzurii”, oricum rămâne pe conturile firmei și nici nu este impozitată, fiind ulterior utilizată pentru reproducere simplă sau lărgită (la caz) a fondurilor fixe ale acesteia.

Calcul se face în baza datelor din tab.5 pentru perioada primului an de exploatare a obiectului.

$$T_{p.p.} = \frac{IC}{P_{m.a.}} = \frac{4061,34}{1667,05} = 2,44 \text{ ani}$$

Luând în considerație, că această perioadă cuprinde distanța de 29,28 de luni sau 14,64 de cicluri de producție, putem concluziona că perioada reală de recuperare a investițiilor efectuate este egală cu 15 cicluri de producție sau – 30 luni (2,5 de ani).

Fiind în indicator de bază în ce privește evaluarea proiectului investițional, perioada de recuperare a investițiilor efectuate nu ne informează cu ce preț noi obținem acest rezultat. Se are în vedere prezența posibilă a variantelor alternative de investiții, cu contribuția, căroră(cel puțin teoretic) pot fi obișnuite rezultate finale mult mai bune în comparația cu varianta actuală a proiectului investițional.

Cu scopul depășirii acestor deficiențe alături de indicatorul $T_{p.p.}$ trebuie să fie calculat și coeficientul eficacității investițiilor (Accounting Rate of Return – ARR), care se calculează după formulă:

$$ARR = \frac{P_{m.a.}}{IC} \times 100\% = \frac{1667,05}{4061,34} \times 100\% = 41,1\% \quad (2)$$

3.4.2. Evaluarea proiectului investițional în condițiile economiei inflaționiste

Luând în considerație fenomenul devalorizării banilor în timp (fenomenul inflației), rezultatele finale de exploatare a obiectelor investiționale trebuie să fie suficient de mari nu numai pentru acoperirea cheltuielilor curente (variabile și fixe), dar și nivelului depreciierilor banilor pe parcursul perioadei de funcționare. Deci, în condițiile economiei inflaționiste trebuie să fie comparate nu sumele absolute de fluxuri viitoare de bani (ex. – încasări), ci fluxurile actualizate. Reamintim – sumele actualizate ale câștigurilor viitoare de bani sunt sumele – lipsite de impactul negativ al inflație.

Este de menționat că totalul sumelor actualizate nete de bani constituie prețul actual de piață a obiectului investițional la etapa de lansare a funcționării acestuia. În practica internațională de evaluare a obiectelor imobiliare această sumă se numește valoarea prezentă a proiectului investițional (Present Value – PV) și este calculată după formulă:

$$PV = \sum_{n=1}^n \frac{P_n}{(1+r)^n} \text{ lei} \quad (3)$$

unde:

$P_1; P_2; P_3 \dots P_n$ – fluxuri anuale nete de bani, lei;

r – rata actualizării (aproximativ egală cu rata pronosticată de devalorizare a banilor, în cazul dat $r=3\%$ anual;

n – numărul perioadelor de calcul (în cazul nostru – numărul anilor de exploatare a obiectului – $n=16$ ani).

Fiind calculată în baza încasărilor planificate de bani, valoarea actualizată (valoarea prezentă) constituie un criteriu de bază în e privește luarea deciziei manageriale referitor la efectuarea investițiilor anume în proiectul dat.

Având ca bază de calcul datele respective din tabelul 5, valoarea actualizată a proiectului investițional este egală (mii lei):

$$\begin{aligned}
 PV &= \sum_{n=1}^n \frac{P_n}{(1+r)^n} \\
 &= \frac{1667,05}{(1+0,03)} + \frac{1716,15}{(1+0,03)^2} + \frac{1766,72}{(1+0,03)^3} \\
 &\quad + \frac{1818,80}{(1+0,03)^4} + \frac{1872,46}{(1+0,03)^5} + \\
 &+ \frac{1927,72}{(1+0,03)^6} + \frac{1984,63}{(1+0,03)^7} + \frac{2043,26}{(1+0,03)^8} + \frac{2103,64}{(1+0,03)^9} \\
 &\quad + \frac{2165,84}{(1+0,03)^{10}} + \frac{2229,90}{(1+0,03)^{11}} + \\
 &+ \frac{2295,88}{(1+0,03)^{12}} + \frac{2363,84}{(1+0,03)^{13}} + \frac{2433,85}{(1+0,03)^{14}} \\
 &\quad + \frac{2505,95}{(1+0,03)^{15}} + \frac{2580,21}{(1+0,03)^{16}} = \\
 &1618,50+1617,48+1616,40+1615,28+1615,58+1614,51+1613, \\
 &52+1612,68+1612,00+1611,49+ \\
 &+1611,20+1610,01+1609,15+1608,63+1608,44+1607,61= \\
 &25\ 802,48 \text{ mii lei}
 \end{aligned}$$

Subliniem încă o dată că la etapa inițială de exploatare valoarea prezentă (actualizată) a obiectului investițional, care constituie, totodată, și prețul de piață a acestui obiect, este egală cu 25802480 lei (în cazul că pentru toată perioada de exploatare nivelul de inflație va fi egal cu 3% anual).

Alături de prețul de piață, însă, fiecare investitor are interes deosebit față de corelația dintre acest preț și cheltuieli investiționale, adică corelați dintre PV și IC. Ca consecință, apare încă un indicator important, numit – valoarea prezentă netă (engl. – Net Present Value – NPV). Ceea ce este cu adevărat de importanță majoră pentru orice investiție este faptul ca prețul de

piață a obiectului investițional la etapa inițială de exploatare să nu fie mai mic în comparație cu suma totală a investițiilor.

Deci, orice proiect investițional de regulă este acceptat de către investitor în cazul că $NPV > IC$ și nu va fi acceptat în caz că $NPV < IC$. Pentru proiectul actual de investiții mărimea NPV este egală:

$$NPV = \sum_{n=1}^n \frac{P_n}{(1+r)^n} - IC = PV - IC = 25802,48 - 4061,34 = 21741,14 \text{ mii lei}$$

Concluzie.

După calculele efectuate ambele PV și NPV sunt mărimi pozitive, cu mult depășesc costuri inițiale a investiției din care motiv proiectul dat poate să fie acceptat de către potențialii investitori.

3.4.3. Indexul rentabilități proiectului investițional (engl. – Rentability Index – RI)

De menționat, că toți cei trei indicatori, anterior calculați (IC; PV; NPV) sunt indicatori absolute, dedicate identificării sumelor absolute de bani fie în calitate de costuri inițiale a investiției, fie în calitate de stabilire a valorii prezente sau valorii prezente nete a obiectului de investiții. Nici unul din acești indicatori nu ne informează care este nivelul de eficiență a investiției, doar sumele absolute mai mari nu înseamnă și nivelul mai înalt de eficiență economică a proiectului.

De aici necesitatea calculării indexului rentabilității:

$$RI = \sum_{n=1}^n \frac{P_n}{(1+r)^n} : IC \text{ (un. pond.)} \quad (4)$$

Deci, indexul rentabilității se calculează în baza corelației dintre PV ($\sum_{n=1}^n \frac{P_n}{(1+r)^n}$) și costul inițial al investiției – IC.

Ca rezultat final avem:

$$RI = \frac{25802480}{4061340} = 6,35 \text{ (635,0\%)}$$

Importanța deosebită a acestui indicator este stipulată de faptul că prin dimensiunea RI se stabilește nivelul-limită de plată procentuală pentru capital, atras în calitate de împrumut extern pentru efectuarea investiției date.

Datorită faptului că valoarea prezentă a proiectului la etapa inițială de exploatare depășește volumul investiției mai mult de șase ori (de fapt - șase și treizeci și cinci sutimi de ori), proiectul dat poate să fie liber creditat din orice sursă de finanțare a activității economice.

3.4.4. Normativul recuperării interne marginale a proiectului investițional (Intern Rate of Return – IRR)

Cu toate că în subcompartimentul precedent a fost stabilit nivelul relativ și absolut foarte înalt al rentabilității investițiilor în proiectul dat, rămâne de stabilit, totuși, care este nivelul maxim de cost al capitalului în proiectul de producere a ciupercilor în minele abandonate de calcar.

Pentru început este de menționat, că fiecare proiect investițional, în principiu, poate să fie profitabil sau neprofitabil în dependență de costul capitalului.

Dacă vom analiza interdependența valorii prezente nete (NPV) și mărimii ratei de discount (r_d) sau ratei de actualizare (r_a), vom stabili, că concomitent cu creșterea acestor rate, mărimea NPV este în permanentă descreștere, iar la nivel de $r_a = \text{IRR}$ valoarea prezentă netă a proiectului devine egală cu zero. Creșterea în continuare a ratei de actualizare provoacă transformarea proiectului investițional anterior profitabil într-un proiect neprofitabil din cauza scumpirii excesive a capitalului.

Algoritmul empiric de identificare a indicatorului IRR este reflectat în formula (6):

$$IRR = r_1 + \frac{f(r_1)}{f(r_1) - f(r_2)} \times (r_2 - r_1) \% \quad (6)$$

unde:

r_1 și r_2 – dimensiunile inițiale, ocazional selectate ale ratelor de actualizare, conform cărora, corespunzător: $f(r_1) > 0$; $f(r_2) < 0$.

Calcululele sunt efectuate pentru toată perioada anterior stabilită de funcționare a proiectului investițional și reflectate în tabelul 6. Dat fiind ca formula (6) este o formulă empirică, bazată pe metoda încercărilor și erorilor, calculele mărimii IRR sunt efectuate în cel puțin două etape. Se preconizează, că la prima etapă (variantă) de calcul $r_1=25\%$; $r_2=50\%$ (tab.6). Rezultatul calculelor, efectuate pentru prima variantă de aproximație, este următorul:

$$\begin{aligned} IRR_1 &= 25,0\% + \frac{3217,33}{3217,33 - (-540,26)} \times (50\% - 25\%) \\ &= 25\% + \frac{3217,33}{3757,59} \times 25\% = 46,41\% \end{aligned}$$

Pentru varianta a doua admitem ca $r_3=45\%$, iar $r_4=50\%$.

Tabelul 6

Datele inițiale și rezultatele finale de calcul al IRR

Anul	Fluxul net de numărar, mii lei	Prima varianta de calcul				A doua varianta de calcul			
		r ₁ =25%	NPV ₁	r ₂ =50%	NPV ₂	r ₃ =45%	NPV ₃	r ₄ =50%	NPV ₄
0	-4061,34	1,00	-4061,34	1,00	-4061,34	1,00	-4061,34	1,00	-4061,34
1	1667,05	0,800	1333,64	0,667	1111,92	0,690	1165,27	0,676	1126,93
2	1716,15	0,640	1098,34	0,444	761,97	0,489	839,2	0,456	782,56
3	1766,72	0,512	904,56	0,296	522,95	0,342	604,92	0,308	544,15
4	1818,80	0,410	745,71	0,198	360,10	0,239	434,69	0,208	378,31
5	1872,46	0,358	670,34	0,132	247,16	0,167	312,70	0,141	264,02
6	1927,72	0,262	505,06	0,088	169,64	0,117	225,54	0,095	183,13
7	1984,63	0,210	416,77	0,058	115,11	0,082	162,74	0,064	127,02
8	2043,26	0,168	343,27	0,039	179,69	0,057	116,47	0,043	87,86
9	2103,64	0,134	281,89	0,026	54,69	0,040	84,15	0,029	61,01
10	2165,84	0,107	231,74	0,017	25,99	0,028	60,64	0,020	43,32
11	2229,90	0,086	191,77	0,012	26,76	0,020	44,60	0,013	28,99
12	2295,88	0,069	158,42	0,008	18,37	0,014	32,14	0,009	20,66
13	2363,84	0,055	130,01	0,005	11,82	0,010	23,64	0,006	14,18
14	2433,85	0,044	107,09	0,003	7,3	0,007	17,04	0,004	9,74
15	2505,95	0,035	87,71	0,002	5,01	0,005	12,53	0,003	7,52
16	2580,21	0,028	72,25	0,001	2,58	0,003	7,74	0,002	5,16
Total	33475,89	x	3217,33	x	-540,26	x	81,97	x	-376,78

Ca rezultatul utilizării variantei 2 avem:

$$\begin{aligned} IRR_2 &= 43 + \frac{81,97}{81,97 - (-376,78)} \times (48 - 43) \\ &= 43 + \frac{81,97}{458,75} \times 5 = 43,89\% \end{aligned}$$

Concluzie. Mărimea maximă a procentului de atragere a investițiilor în calitate de sursă principală a finanțării proiectului în cauză constituie 43,98% anual.

4. Identificarea riscurilor, evaluarea pagubelor potențial existente și stabilirea metodelor de combatere a fenomenului de risc

Activitatea antreprenorială comportă un anumit risc materializat prin pierderi financiare. Prognozarea și evaluarea obiectivă a potențialelor situații de pericol impune o abordare deosebită a acestor probleme. Prin urmare, identificarea riscurilor, evaluarea pagubelor potențial existente și stabilirea metodelor de combatere a acestui fenomen trebuie realizate până la demararea afacerii.

Actualmente, sectorul agricol autohton este domeniul cu cea mai mare expunere la condițiile de risc, fiind determinate de factorii de ordin sociali, economici, politici, condițiile climaterice nefavorabile. Ca rezultat, activitatea antreprenorială în sectorul dat este în permanență sub presiunea acestor elemente care, la rândul său, sunt repartizate în felul următor:

- a. Riscuri de producție;
- b. Riscuri de piață și de preț;
- c. Riscuri de afaceri și financiare;
- d. Riscuri de natură tehnologică;
- e. Riscuri accidentale;
- f. Riscuri sociale;

- g. Riscuri umane;
- h. Riscuri politice [19].

În cazul proiectului investițional de tip model –, **Înființarea firmei de producere a ciupercilor din specia Champignon**” influența acestui grup de risc este evidentă, iar tergiversarea luării deciziilor relevante, menite să preîntâmpine efectul acestor factori, poate avea un impact dezastruos asupra activității economice a firmei respective.

Astfel, în categoria riscurilor de producție ce pot periclita activitatea firmei se încadrează următoarele elemente;

a) De ordin tehnologic și biologic - datorită condițiilor specifice de dezvoltare, producerea ciupercilor din specia Champignon comportă un risc major din punct de vedere al implementării procesului tehnologic. Obținerea rezultatului scontat poate avea loc doar prin îndeplinirea strictă a cerințelor de producere, asigurarea optimă a parametrilor de dezvoltare (umiditate, temperatură, protecția fitosanitară), îndeplinirea tuturor etapelor în termenii stabiliți.

b) Riscuri de piață și preț – pot apărea ca urmare a scăderii prețului de realizare a producției și, ca rezultat, obținerea unui profit diminuat. De asemenea, fluctuațiile semnificative, cu tendință de creștere, la resursele materiale de producere (resurse energetice, materie primă etc.) poate periclita esențial desfășurarea calitativă a procesului de producere. În cazul dat, ca soluție poate fi încheierea preliminară a contractelor de realizare precum și cu furnizorii resurselor materiale.

c) Riscul de afaceri și financiar – în cazul întreprinderii specializate în creșterea ciupercilor demararea procesului de producere necesită resurse financiare consistente. Este necesar de la bun început ca întreprinderea să fie asigurată cu fondurile solicitate pentru a nu periclita în continuare întreg procesul de producere.

Un alt risc ține de piața de desfacere sau de capacitatea

antreprenorului de a-și promova și realiza producția finită. Datorită concurenței mari pe piața locală există riscul incapacității de vânzare a produsului. Ținând cont de faptul că ciupercile sunt un produs foarte perisabil, este vital de asigurat în prealabil lanțul economic de realizare a producției finite.

e.) Categoria riscurilor accidentale este reprezentată de așa fenomene cum ar fi: seceta, inundațiile, grindina, alte calamități naturale. Aceste fenomene sunt cunoscute ca hazarduri meteo – climaterice și au un impact deosebit asupra sectorului agricol [5]. Acest tip de risc este foarte greu de evaluat și unicul mod de a redresa situația după impactul acestor elemente este asigurarea preventivă a plantației sau a recoltei.

f.) Riscurile sociale – au la bază impactul pesticidelor asupra calității producției, în cazul nostru – asupra calității ecologice a ciupercilor, iar un produs ce conține elemente nocive reprezintă un risc semnificativ asupra securității alimentare a populației. De aceea este foarte important ca să se respecte cu strictețe recomandările prescrise în utilizarea produselor chimice în procesul de producere a ciupercilor

g.) Riscuri umane – este un factor legat de activitatea de producere efectuată de personalul angajat. Are la bază atât calitatea îndeplinirii lucrărilor manuale, cât și necesitatea de aprovizionare cu brațe de muncă. Migrația masivă a populației rurale deseori creează o insuficiență acută a forței de muncă umană, ceea ce duce la neîndeplinirea sau tergiversarea efectuării unor operații tehnologice.

h.) Riscuri politice – pot apărea ca consecință a deciziilor factorilor politici și au un impact direct asupra activității firmei. Acestea se referă la restricții sau permisiunea din partea organelor decizionale de a limita sau facilita accesul pe piețele internaționale, limitarea sau restricționarea firmei de a accede diferite granturi sau fonduri investiționale a

subsițiilor sau a altor posibilități de subvenționare a întreprinderii. În cazul de față, pentru diminuarea acestui risc este necesar ca producătorul să se informeze permanent despre evoluțiile relațiile comerciale dintre țara noastră și statele unde antreprenorul urmează să realizeze produsul, să anticipeze posibilele acțiuni nefavorabile și să poată la timp să găsească alte piețe de desfacere, să fie la curent cu toate hotărârile de guvern în domeniul agricol.

Evaluarea riscurilor și a fenomenului de risc necesită o pregătire înaltă și o informare permanentă a conducătorului firmei de producere a alunelor. De capacitatea analitică a acestuia și va depinde, în mare măsură succesul afacerii în domeniul dat.

Concluzii

1. Valoarea alimentară excepțională, aria largă de utilizare în domeniul medicinei impune o cerere constantă față de produsele din ciuperci. Ciupercile au una dintre cele mai scurte perioade de vegetație, de 75-85 zile și poate oferi avantajul de a realiza 6-8 recolte pe an de pe aceeași suprafață, pe parcursul anului.
2. În cultura ciupercilor nu este necesar teren agricol, producerea acestora fiind efectuată în spații închise cum ar fi încăperi neutilizate, depozite, subsoluri, beciuri. Pot fi și sunt utilizate pe larg minele de piatră care, actualmente, în Republica Moldova constituie aproximativ 2000 ha și pot fi organizate cu succes pentru producerea ciupercilor. Când nu există asemenea spații se pot construi ciupercării moderne, din zidărie sau din solarii cu izolare termică.
3. Producerea ciupercilor autohtone este realizată de gospodăriile mici sau chiar auxiliare, cu aplicarea maximă a operațiunilor manuale. Însă, din cauza crizelor economice din ultima perioadă numărul producătorilor autohtoni s-a diminuat considerabil.
4. În Republica Moldova se produce anual în jur de două mii tone de ciuperci, majoritatea producției fiind destinată comercializării în stare proaspătă. Pentru industria prelucrătoare, producția autohtonă nu corespunde cerințelor tehnologice și, totodată, producătorii autohtoni nu pot garanta cantitățile solicitate. Ca rezultat, întreprinderile autohtone de prelucrare sunt nevoite să importe masiv ciuperci din China, Ucraina și România.
5. Pentru a reabilita situația dată se recomandă înființarea și dezvoltarea gospodăriilor mari specializate după modelul celor din SUA și Australia pentru a face față solicitărilor și cerințelor în vigoare. În contextul dat, ținând cont de

faptul că pentru astfel de sistem de producere sunt necesare investiții mari, elaborarea și evaluarea proiectului – model investițional „**Înființarea firmei de producere a ciupercilor din specia Champignon**” este actual și răspunde necesităților de a familiariza potențialii investitori și producători cu elementele de bază a procesului investițional bazat pe activitatea dată.

6. Metoda de producere a ciupercilor Champignon în condițiile Republicii Moldova și descrisă în proiectul-model respectiv are următoarea configurație: Forma juridică antreprenorială a organizației este Societate cu Răspundere Limitată; Planul investițional este bazat pe o perioadă de exploatare de 16 ani; Genul de activitate a întreprinderii este producerea și comercializarea ciupercilor din specia Champignon în stare proaspătă; Componentele investiționale de bază sunt estimate la o valoare totală de 4 061 mii lei; Comercializarea este efectuată atât cu ridicata – 80% din cantitatea producției obținute, cât și cu amănuntul – 20 %; Suprafața totală destinată producerii este de 3 500m², sunt preconizate 6 cicluri de producere pe parcursul unui an, recolta medie la un ciclu de producere – 20 kg/m², recolta totală – 120 kg/m²/an.
7. Datorită faptului că valoarea prezentă a proiectului la etapa inițială de exploatare depășește volumul investiției mai mult de șase ori (de fapt - șase și treizeci și cinci sutimi de ori), proiectul dat poate să fie liber creditat din orice sursă de finanțare a activității economice.
8. Mărimea maximă a procentului de atragere a investițiilor în calitate de sursă principală a finanțării proiectului în cauză constituie 43,98% anual.
9. Pentru eficientizarea maximă a sectorului autohton de producere a ciupercilor Champignon se recomandă: intervenția directă a statului materializată prin susținerea

financiară a antreprenorilor; producătorii trebuie să identifice și să atragă investiții masive pentru a moderniza procesul de producere; este necesar de organizat întreprinderi mari specializate; de diversificat produsul marfă prin adăugarea valorii economice; producerea cantităților semnificative pentru a putea concura pe piețele externe.

Bibliografie

1. ANDRIEȘ, V., *Creșterea ciupercilor*, Editura UASM, Chișinău, 2002, 12-133 p.
2. COBZARI, L., *Politici financiare ale întreprinderii*, Ed.-Poligr. al ASEM, Chișinău, 2006, 40 p.
3. CONSTANTIN M., *Agromarketing*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1999, p.183.
4. DRĂGAN J.C. „*Noul marketing în mileniul III*”, Editura Europa Nova, București – 1998, p.42.
5. OPREA, A., MUTAF, V., David L., *Managementul riscurilor dezastrelor și fenomenelor climatice adverse în sectorul agricol*, Chișinău, a. 2014, Î.S. „Tipografia Centrală”, 54 p., ISBN 978-9975-53-388-1.
6. LEGE Nr. 841 din 03-01-1992 cu privire la gospodăria țărănească (de fermier). Publicat: 30-01-1992 în Monitorul Oficial Nr. 1 art. 02, abrogată prin LP1353 din 03.11.00, MO14-15/08.02.01 art.52.
7. LEGE Nr. 135 din 14-06-2007 privind societățile cu răspundere limitată. Publicat : 17-08-2007 în Monitorul Oficial Nr. 127-130 art. 548, Versiune în vigoare din 24.05.18 în baza modificărilor prin LP223 din 02.11.17, MO411-420/24.11.17 art.689.
8. http://econsulting.md/pages_do/Consultanta/proiecte-investitionale.
9. http://econsulting.md/pages_do/Consultanta/proiecte-investitionale -
10. <https://a1.ro/lifestyle/health/ciuperci-beneficii-pentru-organism-id419900.html>
11. <https://conspecte.com/bazele-activitatii-investitionale/procesul-investitional.html>

12. https://www.madrm.gov.md/sites/default/files/Documente%20atasate%20Advance%20Pagines/Brosura_AIPA_ro_Print_final.pdf
13. <http://startin.opensource-entrepreneurship.org/ro/gospodaria-taraneasca/>
14. <http://startin.opensource-entrepreneurship.org/ro/societatea-cu-raspundere-limitatasrl/>
15. <https://www.gazetadeagricultura.info/plante/ciuperci-si-trufe/18130-inceputurile-si-evolutia-culturilor-de-ciuperci.html>
16. <https://rosinformagrotech.ru/data/itpk/prochie/send/24-prochie/1351-innovatsionnye-tekhnolo>
17. <http://dcfta.md/ghid-pentru-afaceri-surse-de-finantare>
18. <https://www.scribd.com/2021/01/ciupercile-champignon-cultiva-recolta.html>
19. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/239-246_1.pdf.

Anexa nr.1
Model

STATUTUL Societății cu Răspundere Limitată

_____, 2021

Locul înregistrării

I. PRINCIPIILE GENERALE

1.1. Prezentul statut este elaborat în conformitate cu prevederile Codului Civil al Republicii Moldova nr. 1107-XV din 06 iunie 2002, Legii Republicii Moldova Nr.135-XVI din 14 iunie 2007 privind Societățile cu răspundere limitată, Legii Republicii Moldova Nr.220- XVI din 19.10.2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali, Legii Republicii Moldova Nr.845-XII din 03.01.1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi.

1.2. Fondatorii Societății:

1. _____

Numele *Prenumele*

2. _____

Numele *Prenumele*

3. _____

Numele *Prenumele*

numit în continuare “asociat” a decis următoarele:

1.3. A constitui Societatea cu Răspundere Limitată ”Alfa-agrotehservis” SRL (denumită în continuare “Societate”).

Denumirea completă a Societății: Societatea cu Răspundere Limitată ”Afine - Moldagroprim” SRL.
Denumirea prescurtată: ”Alunelul - prim” SRL.

1.4. Sediul Societății: **MD-xxxx, str.xxxxxxxxxxxx, satul.**

xxxxxxx, r-n xxxxxxxxx, Republica Moldova.

1.5. Societatea are statut de persoană juridică de drept privat, cu scop lucrativ.

Societatea are un patrimoniu distinct și răspunde pentru obligațiile sale cu acest patrimoniu, poate să dobândească și să execute în nume propriu drepturi patrimoniale și personale nepatrimoniale, să-și asume obligații, poate fi reclamant și pârât în instanța de judecată.

1.6. După forma sa organizatorico-juridică Societatea este Societate cu răspundere limitată.

Societatea se consideră constituită și dobândește personalitate juridică de la data înregistrării de stat în modul stabilit. Societatea dispune de bilanț autonom și conturi bancare, are ștampilă cu denumirea sa și imaginea emblemei.

1.7. Societatea se constituie pentru o durată nelimitată.

1.8. Societatea este în drept să înființeze filiale și reprezentanțe în Republica Moldova în conformitate cu actele legislative în vigoare, iar în străinătate - și în conformitate cu legislația statului străin, dacă tratatul internațional la care Republica Moldova este parte nu prevede altfel.

II. SCOPUL ȘI GENURILE DE ACTIVITATE

2.1. Societatea se constituie în scopul exercitării oricărei activități lucrative neinterzise de lege ce prevede fabricarea producției, executarea lucrărilor și prestarea serviciilor, desfășurată în mod independent, din propria inițiativă, din numele Societății, pe riscul propriu și sub răspunderea sa patrimonială de către organele ei, cu scopul de a asigura o sursă permanentă de venituri.

Pentru a-și realiza sarcinile asumate Societatea va desfășura următoarele genuri de activitate:

- Producerea și comercializarea nucilor de alun, a miezului nucilor de alun și a derivatelor obținute din miezul

nucilor de alun;

- Producerea și comercializarea materialului săditor de alun;
- Oferirea consultațiilor ce vizează procesele tehnologice de producer a alunului.

III. CAPITALUL SOCIAL. PĂRȚILE SOCIALE

3.1. În calitate de aport la capitalul social pot fi bunuri, inclusiv drepturi patrimoniale, și bani. Prestațiile în muncă și serviciile depuse la înființarea Societății și pe parcursul existenței ei nu pot constitui aport la formarea sau majorarea capitalului social.

3.2. Suma totală a aportului nu poate fi mai mică decât cuantumul capitalului social.

3.3. Aportul în natură la capitalul social al Societății are ca obiect orice bunuri aflate în circuitul civil. Bunurile se consideră a fi transmise cu titlu de proprietate. Nu pot constitui aport la formarea sau la majorarea capitalului social al Societății creanțele și drepturile nepatrimoniale, precum și bunurile consumptibile.

3.4. Aportul în natură al asociatului va fi vărsat în cel mult 30 de zile de la înregistrarea de stat a Societății. Asociatul este obligat, în termen de 10 zile de la vărsarea aportului în natură, să prezinte dovada vărsării organului înregistrării de stat. Aportul în natură al asociatului va fi evaluat de un evaluator independent.

3.5. În perioada de activitate a Societății, asociatul nu poate cere restituirea aportului vărsat în capitalul social.

3.6. Societatea eliberează asociatului un certificat prin care se atestă deținerea părții sociale și cuantumul acesteia. Valoarea certificatului părții sociale echivalează cu mărimea aportului la capitalul social al Societății depus de asociat.

3.7. Aporturile persoanelor, care devin asociați, după crearea Societății, se depun în modul stabilit de lege.

3.8. Capitalul social poate fi majorat prin:

a) mărirea proporțională a părților sociale din contul beneficiului net al Societății sau din mijloacele capitalului de rezervă;

b) vârsarea aporturilor suplimentare de către asociat și/sau de către terții care au devenit asociați.

3.9. Capitalul social poate fi micșorat prin reducerea valorii nominale a părții sociale.

3.10. Societatea este obligată să-și reducă capitalul social la expirarea celui de-al doilea an și a fiecărui an financiar următor dacă valoarea activelor nete ale Societății este mai mică decât capitalul social și asociatul nu acoperă pierderile survenite. În cazul menționat asociatul este obligat să decidă reducerea capitalului social pînă la valoarea activelor nete determinată în conformitate cu prevederile legale.

3.11. Societatea nu poate reduce capitalul social sub minimul stabilit de prezenta lege.

3.12. Asupra părții sociale a soților în Societate, dobândite în timpul căsătoriei, se aplică regimul juridic al proprietății comune în devălmășie. Soțul asociatului nu poate cere divizarea părții sociale și nici primirea sa în Societate.

IV. CAPITALUL DE REZERVĂ. APORTURI SUPLIMENTARE

4.1. Societatea este obligată să creeze un capital de rezervă de cel puțin 10% din quantumul capitalului social. Capitalul de rezervă al Societății se formează prin vărsăminte anuale din beneficiul ei, în proporție de cel puțin 5% din beneficiul net, pînă la atingerea mărimii stabilite. Dacă valoarea activelor nete ale Societății se reduce sub nivelul capitalului social și al capitalului de rezervă, vărsămintele în capitalul de rezervă reîncep.

4.2. Capitalul de rezervă al Societății poate fi folosit doar la acoperirea pierderilor sau la majorarea capitalului ei social.

4.3. Asociatul poate depune cote suplimentare la aport pentru acoperirea pierderilor suportate de Societate sau in cazul in care temporar sint necesare asemenea cote.

V. ORGANELE SOCIETĂȚII

5.1. Societatea are o structură internă ce presupune existența unui organ suprem de deliberare și decizie, a unui organ executiv și a unui organ de control, după cum urmează:

- Adunarea generală (Decizia asociatului unic);
- Administratorul (organ executiv);
- Cenzorul (organ de control).

VI. ADUNAREA GENERALĂ (DECIZIA ASOCIATULUI UNIC)

6.1. De competența exclusivă a asociatului ține:

- a) modificarea și completarea statutului, inclusiv adoptarea lui intr-o nouă redacție;
- b) modificarea cuantumului capitalului social;
- c) desemnarea cenzorului, eliberarea înainte de termen a acestuia;
- d) urmărirea pe cale judiciară a cenzorului pentru prejudiciile cauzate Societății;
- e) aprobarea rapoartelor cenzorului sau a avizelor auditorului independent;
- f) aprobarea bilanțului contabil anual;
- g) adoptarea hotărârii privind repartizarea beneficiului;
- h) adoptarea hotărârii privind reorganizarea Societății și aprobarea planului de reorganizare;
- i) adoptarea hotărârii de lichidare a Societății, numirea lichidatorului și aprobarea bilanțului de lichidare;
- j) aprobarea mărimii și modului de formare a fondurilor Societății;

k) aprobarea mărimii și a modului de achitare a remunerației cenzorului;

l) aprobarea în prealabil a încheierii contractelor prin care Societatea transmite proprietatea sau cedează, cu titlu gratuit, drepturi unor terți;

m) înființarea filialelor și reprezentanțelor Societății;

n) aprobarea fondării altor persoane juridice;

o) aprobarea participării în calitate de cofondator al altor persoane juridice;

p) desemnarea și eliberarea înainte de termen a administratorului;

q) aprobarea dării de seamă anuale și evaluarea activității administratorului;

r) urmărirea pe cale judiciară a administratorului pentru prejudiciile cauzate Societății;

s) aprobarea mărimii și modului de achitare a remunerației administratorului;

t) aprobarea planului de afaceri al Societății;

u) aprobarea regulamentelor interne ale Societății.

6.2. Deciziile asociatului se întocmesc în scris, după caz.

VII. ADMINISTRATORUL

7.1. Activitatea curentă a Societății este condusă de Administrator.

7.2. Administrator poate fi numai o persoană fizică majoră, cu capacitate deplină de exercițiu. Administrator nu pot fi persoane cărora, prin lege sau hotărâre judecătorească, le este interzisă deținerea funcției de administrator sau a unei alte funcții care acordă dreptul de dispoziție asupra bunurilor materiale, precum și persoane cu antecedente penale nestinse pentru infracțiuni contra patrimoniului, infracțiuni economice, infracțiuni săvârșite de persoane cu funcție de

răspundere sau de persoane care gestionează organizații comerciale.

7.3. Administratorul este în drept:

a) să efectueze actele de gestiune a Societății, necesare atingerii scopurilor prevăzute în prezentul statut și în deciziile asociatului;

b) să reprezinte fără procură Societatea în raporturile cu organele statului, cu terții și în instanțele de judecată;

c) să elibereze altor persoane mandat pentru săvârșirea unor anumite acte juridice;

d) să exercite alte împuterniciri atribuite de asociat.

7.4. Administratorul este obligat:

a) să gestioneze Societatea astfel încât scopurile, pentru care aceasta a fost constituită, să fie realizate cât mai eficient;

b) să execute deciziile asociatului;

c) să asigure ținerea contabilității Societății, precum și a registrelor Societății și să informeze asociatul cu privire la starea de lucruri și la gestiunea Societății;

d) să dea dovadă de diligență și loialitate în exercitarea atribuțiilor sale;

e) în cazul apariției indiciilor de insolvabilitate, să depună imediat, dar nu mai târziu decât la expirarea unei luni, cerere introductivă de intentare a procesului de insolvabilitate dacă asociatul nu va acoperi pierderile;

f) să respecte limitele împuternicirilor stabilite de către asociat.

7.5. Administratorul întocmește anual un raport privind activitatea Societății, actul de inventariere a bunurilor Societății și alte documente, care urmează a fi prezentate asociatului. Administratorul poate fi obligat să prezinte dări de seamă periodice.

7.6. Administratorul Societății poartă răspundere

materială deplină pentru prejudiciile cauzate de el Societății, inclusiv prin plăți ilegale făcute asociatului.

VIII. CENZORUL

8.1. Pentru exercitarea controlului asupra gestiunii Societății și acțiunilor administratorului se desemnează cenzorul pentru o perioadă de 3 ani.

8.2. Nu pot fi cenzori:

- a) administratorul;
- b) rudele sau afinii pînă la gradul al IV-lea inclusiv ori soțul administratorului;
- c) persoanele care primesc de la societate sau de la administrator salariu sau o altă remunerație pentru o altă funcție decît funcția de cenzor;
- d) persoanele indicate la p.7.2.

8.3. Cenzorul exercită periodic controlul gestiunii Societății din proprie inițiativă sau la cererea asociatului. Cenzorul este obligat să controleze activitatea economico-financiară a Societății după încheierea exercițiului financiar, verificînd rapoartele financiare și efectuînd inventarierea bunurilor Societății, exercitînd totodată alte acțiuni necesare evaluării obiective a gestiunii Societății.

8.4. Cenzorul întocmește raport asupra fiecărui control efectuat. Rapoartul cenzorilor se prezintă asociatului. 8.5. Cenzorul este obligat să comunice asociatului fapte care contravin legii sau prezentului statut și care au cauzat sau pot cauza prejudicii Societății.

8.6. Administratorul este obligat să pună la dispoziția cenzorului toate documentele necesare efectuării controlului.

8.7. Cenzorul răspunde pentru prejudiciile cauzate Societății sau asociatului prin neexecutarea sau executarea inadecvată a obligațiilor ce îi revin. Cenzorul răspunde în decurs de 3 ani de la data întocmirii actului de control prin care Societății i-au fost cauzate prejudicii.

IX. DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE ASOCIATULUI

9.1 Asociatul Societății are dreptul:

- a) de a participa la conducerea Societății în conformitate cu prevederile legii și ale statutului;
- b) de a fi informat despre activitatea Societății;
- c) de a exercita controlul asupra modului de gestionare a Societății;
- d) de a înstrăina și a dobândi, în condițiile legii, partea socială;
- e) de a cere dizolvarea Societății;
- f) de a participa la repartizarea beneficiilor;
- g) de a obține, în caz de lichidare a Societății, valoarea unei părți a patrimoniului acesteia rămas după achitarea cu creditorii și cu salariații săi;
- h) de a primi informații privind activitatea Societății și să ia cunoștință dispozițiile registrelor contabile și alte documente ale Societății;
- i) de a primi o copie a bilanțului anual și de a examina bilanțul anual, luînd cunoștință de registrele contabile și de alte documente ale Societății de sine stătător sau cu ajutorul unui expert, de a cere explicații de la organele Societății după prezentarea bilanțului anual.

9.2 Asociatul este obligat:

- a) să verse aportul la capitalul social în mărimea, în modul și în termenele stabilite în statut;
- b) să nu divulge informația confidențială a Societății;
- c) să comunice imediat Societății despre schimbarea domiciliului sau a sediului, a numelui sau a denumirii, altă informație necesară exercitării drepturilor și îndeplinirii obligațiilor de către Societate.

X. MODUL DE DOBÎNDIRE ȘI ÎNSTRĂINARE A PĂRȚII SOCIALE

10.1. Asociatul nu poate înstrăina partea socială până la vărsarea integrală a aportului subscris, cu excepția cazului de succesiune.

10.2. În caz de reorganizare a asociatului - persoană juridică, sau de deces a asociatului - persoană fizică, drepturile și obligațiile lui în cadrul Societății trec la succesorii de drept (moștenitori). Dacă succesorii de drept (moștenitorii) renunță la participarea în calitate de asociați ai Societății, partea socială trebuie să fie înstrăinată, în modul stabilit de lege.

10.3. În caz de lichidare a asociatului - persoană juridică, ceilalți asociați sînt în drept să procure partea socială a asociatului lichidat conform prețului coordonat cu comisia de lichidare.

10.4. Alte raporturi ale asociatului privind capitalul social și modul de înstrăinare a părții sociale se reglementează conform legislației în vigoare.

XI. MODUL DE REPARTIZARE ȘI DE INVESTIRE A BENEFICIULUI

11.1. Societatea distribuie anual beneficiul rămas după achitarea impozitelor și altor plăți obligatorii. Hotărîrea privind determinarea părții beneficiului care urmează a fi distribuită se adoptă de către adunarea generală a proprietarilor.

11.2. Beneficiul se plătește asociatului în formă bănească, în decurs de 30 de zile de la data adoptării deciziei privind distribuirea beneficiului, dacă adunarea generală nu a stabilit un alt termen.

11.3. Societatea nu este în drept să adopte hotărîre privind distribuirea beneficiului dacă, în urma distribuirii beneficiului, valoarea activelor nete ale Societății va deveni mai mică decît suma capitalului social și capitalului de rezervă.

11.4.Societatea nu este în drept să plătească asociatului beneficiul a cărui distribuire s-a hotărât dacă, la momentul achitării, Societatea este în stare de insolabilitate sau poate ajunge în această stare în urma distribuirii beneficiului.

11.5.În cazul încetării circumstanțelor menționate la p.11.3 și 11.4, Societatea este obligată să plătească asociaților beneficiul a cărui distribuire s-a hotărât de către adunarea generală.

11.6.Beneficiul plătit contrar reglementărilor stabilite la p.11.3 și 11.4 se restituie Societății.

11.7.Societatea nu poate acorda împrumuturi asociatului sau terților pentru procurarea părților sociale.

XII. REORGANIZAREA SOCIETĂȚII

12.1.Reorganizarea Societății se efectuează prin fuziune (contopire și absorbție), dezmembrare (divizare și separare) sau transformare în condițiile prevăzute de Codul civil, Legea privind societățile cu răspundere limitată. La reorganizarea Societății drepturile și obligațiile acesteia sint preluate de succesorul de drept.

XIII. SUSPENDAREA ACTIVITĂȚII SOCIETĂȚII

13.1.Societatea, prin decizia asociatului, poate să își suspende temporar activitatea, pe o perioadă, care să nu depășească trei ani, în cazul în care nu are datoriile față de bugetul public național, precum și față de alți creditorii. Pe perioada suspendării activității societății este interzisă desfășurarea oricăror activități de întreprinzător.

XIV. DIZOLVAREA ȘI LICHIDAREA SOCIETĂȚII

14.1.Societatea se dizolvă și se lichidează în temeiurile stabilite de Legea privind societățile cu răspundere limitată, de Codul civil și de alte legi.

Litigiile apărute în legătură cu încheierea, executarea, modificarea și încetarea sau alte pretenții ce decurg din prezentul statut vor fi supuse în prealabil unei proceduri amiabile de soluționare.

Litigiile nesoluționate pe cale amiabilă țin de competența instanțelor judecătorești abilitate conform legislației în vigoare. Dacă înregistrarea Societății nu a avut loc în termen de 3 luni de la data autentificării statutului, fondatorul Societății se eliberează de obligațiile ce decurg din partea lui socială.

Prezentul statut se încheie în 2 exemplare care au aceeași putere juridică de la data semnării lui.

Asociat:

Semnătura:

Data _____

Model

**CONTRACT DE CONSTITUIRE
al Societății cu Răspundere Limitată
Nr. _____**

Data	depunerii cererii	localitatea
------	-------------------	-------------

Prezentul contract este încheiat în conformitate cu prevederile Codului Civil al Republicii Moldova nr. 1107-XV din 06 iunie 2002, Legii Republicii Moldova Nr.135-XVI din 14 iunie 2007 privind Societățile cu răspundere limitată, Legii Republicii Moldova Nr.845-XII din 03.01.1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi, Decizia fondatorilor (Proces – verbal Nr. xx din _____).

Părțile contractante:

- 1) Numele, prenumele _____
- 2) Numele, prenumele _____
- 3) Numele, prenumele _____,

denumiți în continuare Fondatori, au încheiat prezentul contract cu privire la următoarele:

I. DISPOZITIILE GENERALE

1.1. Fondatorii creează **firma "Alunelul - prim" SRL** (în continuare după text - «Societate»).

1.2. Denumirea completă a Societății: **Societate cu Răspundere Limitată.**

denumirea prescurtată: **"Alunelul - prim" SRL;**

1.3. Sediul Societății: _____.

1.4. Societatea are statut de persoană juridică de drept privat, cu scop lucrativ. Societatea are un patrimoniu distinct și răspunde pentru obligațiile sale cu acest patrimoniu, poate să dobândească și să execute în nume propriu drepturi patrimoniale și personale nepatrimoniale, să-și asume obligații, poate fi reclamant și pârât în instanța de judecată.

1.5. După forma sa organizatorico-juridică firma este Societate cu Răspundere Limitată. Societatea se consideră constituită și dobândește personalitate juridică de la data înregistrării de stat în modul stabilit. Societatea dispune de bilanț autonom și conturi bancare, are ștampilă cu denumirea sa și imaginea emblemei.

1.6. Societatea se constituie pentru o durată nelimitată de timp.

II. SCOPUL ȘI GENURILE DE ACTIVITATE

2.1. Societatea se constituie în scopul exercitării oricărei activități lucrative neinterzise de lege ce prevede fabricarea producției, executarea lucrărilor și prestarea serviciilor, desfășurată în mod independent, din propria inițiativă, din numele Societății, pe riscul propriu și sub răspunderea sa patrimonială de către organele ei, cu scopul de a asigura o sursă permanentă de venituri.

2.2. Pentru a-și realiza sarcinile asumate Societatea va desfășura următoarele genuri de activitate:

- Producerea și comercializarea nucilor de alun, a miezului nucilor de alun și a derivatelor obținute din miezul nucilor de alun;
- Producerea și comercializarea materialului săditor de alun;
- Oferirea consultațiilor ce vizează procesele tehnologice de producer a alunului.

III. CAPITALUL SOCIAL. PĂRȚILE SOCIALE

3.1. Societatea are capital social în mărime de **xxxx** lei.

3.2. La data înregistrării Societății, fiecare asociat este obligat să verse în numerar cel puțin
40% din aportul subscris.

3.3. Capitalul social se varsă integral în cel mult 6 luni de la data înregistrării Societății.

3.4. Capitalul social este divizat în părți sociale după cum urmează:

1) _____

2) _____

3.5. Partea socială conferă deținătorului său dreptul la vot în adunarea generală a acționarilor, dreptul de a primi o parte din beneficiu și o parte din bunurile Societății la lichidarea ei.

3.6. În calitate de aport la capitalul social pot fi bunuri, inclusiv drepturi patrimoniale, și bani. Prestațiile în muncă și serviciile depuse la înființarea Societății și pe parcursul existenței ei nu pot constitui aport la formarea sau majorarea capitalului social.

IV. OBLIGAȚIILE ȘI RĂSPUNDEREA FONDATORILOR

4.1. Fondatorii sunt obligați:

- să achite părțile sale sociale în mărimea și condițiile stabilite de prezentul contract și Statutul societății;
- să respecte Statutul și prevederile prezentului Contract;
- să contribuie la buna desfășurare a activității Societății.

4.2. Fondatorii nu răspund pentru obligațiile societății după înregistrarea acesteia. Ei suportă riscul pierderilor ce rezultă din activitatea societății în limitele participațiunii lor la capitalul social

4.3. Fondatorul care nu a vărsat în termenul stabilit aportul subscris răspunde subsidiar pentru obligațiile societății în limita aportului subscris.

V. DISPOZIȚII FINALE

5.1. Prezentul contract intră în vigoare la data semnării lui.

5.2. Toate litigiile ce apar în procesul de executare a contractului, în cazul când nu este posibilă soluționarea acestora pe cale amiabilă, pot fi soluționate în instanța de judecată.

Fondatorii:

Semnături:

Echipa redacțională a Serviciul Editorial:
Redactor-șef: **Popa Lidia**
Tehnoredactare: **Popa Lidia**
Designer coperta: **Alexandru Sandulescu**
Bun de tipar. Tirajul 50 ex.
Formatul A5. Com.9
Serviciul Editorial, INCE, 2022
MD 2068. Chișinău, str. Ion Creanga, 45.
fax. (+37322) 74-37-94, tel.: (+37322) 50-11-30
www.ince.md